Med hjärtat till vänster

Artiklar från fritext.se 2014–2025

Text och bild: Staffan Castegren

Fritext förlag

Förord

I det här häftet har jag samlat artiklar som jag skrivit genom åren. De flesta är politiska inlägg, men det finns även essäer, kåserier och allmänna betraktelser. Gemensamt för samtliga texter är den konsekventa vänsterhållningen.

Det är kanske lite magstarkt att läsa alla artiklarna i en följd. Det blir naturligtvis en del upprepningar. Men det skulle ju vara samma sak att titta på tio timmar Rapport i följd, eller (Gud förbjude) trycka i sig tio nummer av Dagens Nyheter på raken.

Det är intressant att se att mycket av det jag befarade för åtta år sedan har besannats med råge. Inte för att jag tycker mig vara någon Nostradamus direkt, men den dialektiska materialismen är ett ganska bra redskap för samhällsanalys. Mycket nöje.

Innehållsförteckning

Kärrtorp 22 december 2013	5
Att vara här och nu	7
Nazister tillåts marschera i Stockholm	9
Fjärilsflickan	11
Höger eller vänster? Det är bara att välja	13
Gör resan till dagens höjdpunkt	15
Fel låt vann	17
Så passerar vi ännu ett hörn	19
Dumpa sossarna Mp	21
Om svindel	23
Egentligen är det för jävligt	25
Om kriget	27
Det måste löna sig att arbeta	29
Vem äger orden?	31
Välkommen till Utopia	34
Vad kostar det att sanda?	36
Problemet med fårskallarna	38
En man som heter Karl Ove	40
Nej till Nato	42
Pacifistisk socialism, finns det?	44
Riksdagsvalet 1936	47
Näthat	49
När alla springer åt samma håll	51
Vad säger Hans Rosling egentligen?	53
Den där yttrandefriheten	55
Lögnen om terrorhotet	57
Varför uppför sig folk illa?	59
Klossa kapitalismen	62

Fula hus 64
Vad gör vi med eliten? 66
Coronaåret 2020 68
Om kriget i Ukraina 70
Om Peter Englund och Ukraina 73
Hur tokiga är makthavarna egentligen? 75
Den eskalerande dumheten 78
Trollfabriken Dagens Nyheter 80
Dom kommer att döda oss alla 82
Fria Ukrainas plats – Så gick det till 84
Starta ett finsk/svenskt fredsinitiativ 86
Den gemensamma lögnen 89
Vad ska man rösta på i Eu-valet? 91
Fullskalig likriktning 94
Följ pengarna 97

Kärrtorp 22 december 2013

Text och bild: Staffan Castegren

Varje grupp av människor består av individer, med sina känslor och sin kreativitet

I dag är det åtta månader sedan. Det var en söndag. Det var ingen riktig vinter, men rätt kallt. Många tusen människor, ovetande om varandra, tittade ut genom fönstret den morgonen och tänkte att det är bäst att klä sig ordentligt, en extra tröja, en yllesjal och fårskinnet i barnvagnen. Folk åt frukost, ungarna såg på teve. Kanske syrran ringde:
– Ska du gå?
– Jo, jag känner verkligen att jag vill.
– Ja, jag med.
Mycket folk på tunnelbanan. Det tog fem minuter minst att komma från perrongen ner till torget. Det var då man började förstå att man var en del av något stort.

En vecka tidigare hade det varit en liten demonstration i Kärrtorp, folk som ledsnat på att deras förort kladdades ner varenda natt med rasistiska slagord och nazistsymboler. Några hundra människor stod där och frös, ungdomar, pensionärer, barnfamiljer. En talare kämpade med en rosslig högtalare, ni vet, som det brukar vara. Då plötsligt kom det en grupp nazister

in på torget. De kastade sten och flaskor och smällare på demonstranterna. Det blev panik, och föräldrar försökte skydda sina skrikande barn. En liten grupp yngre antifascister som var där gick till motangrepp för att skydda familjerna. De fick flera stenar på sig men lyckades jaga bort rasisterna. De fåtaliga poliserna stod handfallna. Kommentarerna i medierna dagen därpå talade om bråk mellan rasister och antirasister, men den här gången svalde inte folk den berättelsen.

Den här gången hände något som skrämde, inte bara nazisterna, utan även makthavarna och medierna. Bortåt 20 000 människor från hela Stockholm bestämde sig för att samlas i Kärrtorp och visa att nazistiskt våld på gatorna inte är acceptabelt. Det som skrämde var att ingen kunde påstå att det var frågan om 20 000 huliganer, virrhjärnor eller terrorister. Det var faktiskt vanliga medborgare, folk som betalar skatt, som röstar i valen, som köper tidningar. Det var inte en hotfull hord antirasister utan något ännu farligare: 20 000 vanliga människor som säger ifrån med kraft. Och plötsligt insåg alla partier (utom ett) att de måste ha med representanter i demonstrationen, och plötsligt ändrade sig medierna och skrev om den mäktiga demokratiska manifestationen i Kärrtorp.

Men det var inte en demokratisk manifestation. Det var något mycket större. Det var en akt av spontan solidaritet. Vi som kom ville med vår fysiska närvaro visa vårt stöd till folket i Kärrtorp. Det var inte några ensamma aktivister som lämnade en namninsamling till ett ointresserat borgarråd. Det var en flod av beslutsamma människor. Och representanterna för det demokratiska maskineriet togs på sängen och kom springande efteråt skrikande: vänta på oss, vänta på oss.

Vi som gick upp den där morgonen för åtta månader sedan och tittade ut genom fönstret och bestämde oss för att demonstrera mot nazismen visade någonting som vi egentligen redan visste. Förändring är möjlig, och precis som för arbetarrörelsen på 1900-talet är solidariteten det enda verkliga vapnet.

22 augusti 2014

Att vara här och nu

Text och bild: Staffan Castegren

Två medtrafikanter på Ikeabussen mot stan.

Vad gör man som fotograf om man vet att man inte är någon Christer Strömholm eller Anders Petersen? Jag har sagt förut att jag är flanör. Jag ser människor, men jag vågar inte alltid fotografera dem. Om jag ser folk som är utstuderade på något sätt, och dessutom ser glada ut, då ber jag att få plåta dem. Men lika ofta ser jag människor som har fel kläder, fel frisyr eller fel livsinnehåll och som vet om det, men ändå går omkring på stan i ett självdestruktivt lidande. Dem kan jag inte be att de ska posera för min kamera. De skulle ju förstå att det är deras olycka, deras misär jag vill fånga och kamma hem tvivelaktiga poäng på.

Härom dagen såg jag en länk på Facebook om en långtradarchaffis som låg och dog i sin hytt efter en bilolycka, medan ett antal medtrafikanter stod och filmade förloppet med sina mobiler. Jag vet inte om det är sant. Internet är ju en jävla soptipp. Men om det nu var så; vad är det som rör sig i dessa människors huvuden? Tror de att de kan sälja materialet till medierna? Tror de att de ska få massor med lajks på Facebook? Nej, det är något annat. Mobiltelefonen har blivit en talisman som skyddar mot obehag. Det är ett sätt att stoppa huvudet i sanden (något de kloka strutsarna för övrigt aldrig gör).

När jag var gatumusikant i tunnelbanan hände det sig ibland att flödet av människor tillfälligt sinade mellan två tåg. Ofta fortsatte jag ändå spela, eftersom jag tycker om att spela. Om det då kom en ensam person tog han eller hon osvikligt upp sin mobil. Varför? Var det så livsavgörande att kolla sms:en just där mellan de ekande kakelväggarna? Nej naturligtvis inte. Han såg mig och insåg att situationen krävde någon form av mänsklig interaktion: att ge en slant, att le lite grand eller göra något annat outhärdligt. För att slippa det tog han upp sin mobil.

En mobils tekniska förmågor går att specificera i en manual. Men jag undrar om den skulle ha nått en sådan monumental framgång om det inte varit för de sociala och psykologiska funktionerna. Förutsåg tillverkarna och trafikbolagen detta? Den annonserades redan från början med maktspråk. En man hanterar sin mobil. Det han gör är viktigt. Han får absolut inte störas. Denna prioritering har följt med in i våra dagar och fördjupats. Ringer det på mobilen svarar man, även om man är i kyrkan, eller talar en självmordskandidat på Västerbron till rätta, eller sitter i total närhet och ammar sitt barn.

Att möta blick ute på stan, att intressera sig för vad som händer, kort sagt; att vara här och nu, har blivit lite påfluget och ofint. Siv säger att jag är som en jävla ekorre som tittar åt alla håll när vi sitter på bussen. Men jag har märkt att det finns ett uppdämt behov av att bryta den här isoleringen. Det händer ofta att jag växlar några ord med främmande människor, och i åtminstone åtta fall av tio blir de glada. Vart de två personerna på bilden hör är svårt att säga. Jag fick inte tillfälle att slå mig i slang med dem. Jag råkade ha kameran framme och brände av en bild på måfå. Det här är en otypisk bild, eftersom jag normalt inte skulle våga ta den, men det är en typisk syn om man stänger av sin mobil och har modet att möta världen och sina egna tankar i realtid.

26 augusti 2014

Nazister tillåts marschera i Stockholm

Text och bild: Staffan Castegren

Tusentals demonstranter samlade under Kungsträdgårdens almar igen

Redan på Skeppsbron märkte man att något var på gång. En polisbåt som verkade påfallande skottsäker gungade mellan slottet och Nationalmuseum. Vid Slottsbacken var det avspärrat. Trafiken måste vända eller trixa sig in i Gamla stan. Fotgängarna kunde fortsätta en liten bit till, men vid Strömbron var det stopp, och Norrbro bar oss till Helgeandsholmen, men inte till Gustav Adolfs Torg. Vägen till Kungsträdgården gick via Riksbron och Jakobsgatan.

Det var verkligen en stor bit av Stockholm där vi invånare plötsligt var förbjudna att gå den här dagen. Dessutom insåg var och en att alla avspärrningar, alla brandmän, alla hästar, alla helikoptrar, all ambulanspersonal och hela denna osannolika mängd poliser kostar pengar. Det måste betalas. Hurdå? Jo, med våra skattemedel, naturligtvis. Man blir lite fundersam. Är det ren idioti, eller en enastående seger för demokratin?

De som hade samlats på Gustav Adolfs torg den här dagen, omkring hundra personer, tillhörde det uttalat nazistiska partiet SvP. De fick 681 röster i senaste valet. Har de verkligen rätt att åsamka oss alla dessa miljonkostnader? Kan man tänka sig att Kalle Anka-partiet som fick 170 röster ska ha samma rätt till avspärrningar och skyddspådrag, eller Befolkningspartiet

som fick 35 eller Rikshushållarna som fick 3 röster? Den demokratiska garantin för yttrandefriheten ska väl gälla alla. Eller ska den det?

Jag är lite rädd för tanken att förbjuda nazistiska partier. Har man tagit fan i båten måste man kunna ro honom i land också. När man väl har förbjudit det första partiet blir det så mycket lättare att förbjuda nästa. Hur blir det då med partierna längst ut till vänster? Hur blir det med Piratpartiet? Hur blir det med …? Snarare ska rätten att demonstrera diskuteras. Vet man att de där hundra nazisterna är så hatade att 14 000 medborgare vill kasta dem i Strömmen, ska rörelsefriheten inte begränsas för de 14 000 utan för de hundra.

Sverige har skrivit på FN:s fördrag om att förbjuda nazistisk agitation. Det borde ju egentligen ha löst hela problemet, men av någon outgrundlig anledning överlät Statsministern inrikespolitiken till polisledning i just denna fråga. Det är lite svårt att förstå. Däremot blev jag och många med mig tårögda när Jakobs kyrka ringde i alla sina kyrkklockor: Varning, fara, ondskans makter är här.

På väg hem funderade jag på de där demonstranterna som ville gå lite längre än flertalet, och som kastade knallskott och bengaler på poliserna. Jag blev störd av dem. Jag ville att vi skulle ha varit så där värdiga och disciplinerade. Men så tänkte jag på Tyskland på 30-talet. Tänk om en beslutsam vänsterrörelse lyckats stoppa nazisterna då. Alla de miljoner som dog i andra världskriget skulle kanske tyckt att det vore okay med en och annan bengal.

31 augusti 2014

Fjärilsflickan

Text och bild: Staffan Castegren

Fångad i ett tidsfönster mellan kitsch och patetik

Den här lilla flickan träffade jag en dag ute på Skogskyrkogården. Jag promenerar stundom där, gärna i olika slags väder; dimma, höstrusk eller en gnistrande vinterdag. Asplunds arkitektur svarar lyhört mot alla skiftningar i ljuset, ändrar sitt uttryck och känns ny och annorlunda varje gång man kommer dit. Skogskyrkogården är med rätta klassad som ett omistligt världsarv av Förenta nationerna.

Jag kallar henne fjärilsflickan, men de som en gång smyckade gravstenen med den här lilla figuren tycker kanske att hon är en ängel. Hon har ju lite Disneytycke och skulle väl kallas kitschig, om det inte vore för spindeltråden och den väderbitna ytan. Den här flickan sliter ont under väder och vind, det är uppenbart, men ändå utstrålar hon samma fridfulla glädje, och det kommer hon göra även när förfallet gått ännu längre. Men då kanske uttrycket blir lite för patetiskt.

Min text i dag handlar som ni märkt om förändring, vilket ju lär vara det enda, förutom döden, som man kan vara riktigt säker på. När vi 1969 skulle hitta på ett namn till vår dotter fastnade vi för Amanda. Det var inte så vanligt då, men vi tyckte om den mjuka klangen och den passande betydelsen; den älskansvärda. Därför blev jag förvånad när jag i förordet till en av

mina favoritböcker, Olle Strandbergs Pegas på villovägar, läste följande ord: “Det fordras litteraturhistorisk fantasi för att inte stötas av namnet Amanda hos Stagnelius”. Den texten skrevs på 40-talet.

Man kan alltså konstatera att namnet Amanda var högromantiskt för Stagnelius på 1810-talet, humoristiskt för Emil Norlander på 1910-talet, som i kupletten om Amanda Lundbom, stötande för Olle Strandberg 1943 och åter välklingande för oss unga föräldrar 1969. Det är frestande att beskriva det hela som en pendelrörelse. Allt kommer tillbaka, historien upprepar sig, men så är det inte. Man kan älska Stagnelius diktning, men man kan inte läsa den som den lästes då. Nästan två hundra år har lagt sin irreversibla förändring över orden. Det är inte samma ord längre, inte ens namnet Amanda.

Jag minns en dröm jag hade när jag var nio tio år. Alla elever i Högalidsskolan där jag gick skulle samlas längst ner på skolgården. Framför oss, en bit bort stod en grupp militärer. Kaptenen sa: Vi kommer att skjuta tre salvor. De som lever efter det är fria att gå sin väg. Jag såg dem höja gevären, sedan vaknade jag. Den drömmen gjorde mig till glödande pacifist. Men tio år senare skulle jag mönstra och fick som vägrare tala med en präst om mina samvetsbetänkligheter. Jag sa att jag inte hade några sådana, att Vietnams folk hade rätt att försvara sig och att jag skulle ta till våld om svensk militär började skjuta på svenska arbetare.

I dag är jag inte lika säker. Jag är rädd för att bli dödad, men ännu mera rädd för den bottenlösa avgrunden man faller i om man dödar en annan människa. Jag tror på kampen, men anar att utvecklingen gått så långt att det inte kan finnas någon segrare i ett världskrig. Den politiska makten må ha växt ur en gevärspipa på Maos tid, men den förstörelsekraft vapenindustrin nu har välsignat vår värld med har passerat alla gränser. Våra ödesfrågor måste nog lösas genom nedrustning och förhandling.

Nu kommer väl förstås någon och säger: När fan blir gammal blir han religiös. Men den som säger så fattar ingenting, varken om historia eller psykologi. Fan har alltid varit gammal och han blir aldrig någonsin religiös. Möjligen kan man tänka sig att Fan och Gud genom årtusendena kommit att nå en viss förståelse för varandras ståndpunkter. Men det är en helt annan sak.

2 september 2014

Höger eller vänster? Det är bara att välja

Text och bild: Staffan Castegren

Det finns en grupp människor som äger Sverige, och så finns det vi andra …

Något man hör ganska ofta numera är att höger och vänster har spelat ut sin roll. Jag har lite svårt att förstå vad de menar med det. Är M inte ett högerparti och V inte ett vänsterparti? Finns det inte några klasser heller? Menar de att politik är ett personligt projekt på en öppen marknad, där enskilda individer utbyter välgrundade åsikter i fri konkurrens? Vad är det för dumheter? Det verkar som om någon lyckats smitta vissa ord så att de blir farliga eller barnsliga eller något annat som gör att folk blir rädda för att använda dem.

Men eftersom jag nu vill skriva om en speciell samhällsklass, får jag försöka hitta ett ickesmittat ord. Så för att ingen ska få ångest tänker jag kalla den Gruppen. För vi kan väl ändå enas om att det finns en grupp människor som äger väldigt väldigt mycket i Sverige. De är inte många, men de kontrollerar banker, investmentbolag, riskkapital, råvaror, industrier, medier, mat, service, transporter och mycket annat. Jag tror också att de flesta människorna i Sverige kan namnge åtminstone en familj som tillhör denna grupp.

Gruppen skänker väldigt mycket pengar till vissa politiska partier och vissa politiker, allra mest åt Moderaterna. Det är inte för att Gruppen vill stödja den svenska demokratin, utan för att de förväntar sig att få fördelar när just de politikerna har makt. Under åtta år med Alliansen har Gruppen fått stora fördelar, mycket mer än vad de betalt för. De vill till exempel tjäna pengar på samhällstjänster. Därför har politikerna sålt ut apotek, bilprovning, vårdcentraler, äldreboenden och skolor till löjligt låga priset.

Gruppen vill betala så låga löner som möjligt. Därför sänker Alliansen skatten gång på gång. På så sätt får folk mer i lönekuvertet utan att Gruppen behöver höja några löner. Alliansen gör även allt för att höja arbetslösheten, vilket också håller ned lönerna. Arbetsförmedlingen

förmedlar inga arbeten. De är tvungna att skicka i väg arbetslösa till privatägda verksamheter som faktiskt förlorar pengar om deras klienter får jobb.

Gruppen vill gärna ha tjänstefolk. Men de vill inte betala löner som det går att leva på. Därför har Alliansen infört rut-bidraget som gör att vi alla betalar hälften av kostnaden för de rikas hemhjälp. Gruppen hör ju till dem som mer än andra går på riktigt dyra restauranger. Alliansen tycker att det också ska subventioneras av oss alla. Därför sänkte de restaurangmomsen.

Gruppen tycker om en överhettad bostadsmarknad, det leder till höga lån och ökade intäkter för banker och mäklare. Därför bygger Alliansen väldigt få bostäder. Men när Gruppens byggbolag klagar då lägger de ut stora skrytprojekt som förbifart Stockholm, nya Slussen och en tunnelbanelinje som fullkomligt i onödan ska gå i tunnel under Strömmen och Saltsjön (ursäkta mitt stora Stockholmsfokus).

Men hur var det då med höger och vänster? Jo, det finns en grupp människor som äger Sverige, och så finns det vi andra. De politiker som i första hand arbetar för Gruppens intressen kan vi ge en beteckning, vad som helst, till exempel höger. De som arbetar för oss andra (om det nu finns sådana politiker) kan vi då för enkelhetens skull kalla vänster. Det viktiga är inte beteckningarna i sig, utan att vi förstår att denna motsättning är på riktigt. Det är en motsättning mellan olika grupper i samhället, grupper som man även kan kalla klasser. Valet på söndag handlar om vilken grupp, eller klass, man vill solidarisera sig med. Jag för min del har aldrig i mitt liv röstat på ett högerparti och det tänker jag sannerligen inte göra nu heller. Det kan ni skriva opp!

7 september 2014

Gör resan till dagens höjdpunkt

Text och bild: Staffan Castegren

Är detta en feministisk fråga?

Den här bilden är tagen från 69:ans buss ute vid Kaknäs en kylslagen dag i början av mars. Jag vet inte vad jag ser. Allt är oklart. Till och med bilden är oskarp. En man står i kortbyxor, knästrumpor och vit skjorta med en tuba i famnen. En kvinna, som är mer lämpligt klädd, har hängt på honom en varm jacka. Båda ser åt vänster på något utanför bilden.

Han är kanske konstnär, eller snarare, han ser sig som konstnär. Han behöver inte ens vara musiker. Tuban blir bara en symbol för otympligheten i hans anspråk, hans förväntan. Han har kanske kallat Stockholms hela befolkning till en installation runt Kaknästornet, och de enda som kom var han och hans flickvän, och det är hon som måste ta hand om hans totala brist på verklighetsförankring.

Är detta en feministisk fråga? Jag kommer att tänka på Carl Milles. Under början av sin karriär fick han inga jobb. Då arbetade hans syster och hans hustru, som båda var duktiga konstnärer med måleri, formgivning och illustrationer och försörjde familjen med detta. När

sedan mannen/geniet steg i anseende lade kvinnorna ner sin verksamhet och blev personal i hans marktjänst.

Sven Hedin levde till sin död på Norr Mälarstrand 66 i en etagevåning, där han själv bodde överst och hans ogifta systrar som skötte om honom, en trappa ner. Geniet hade fullständig arbetsro. Det finns otaliga exempel: Fredrika Runeberg, Karin Larsson, Sigrid Hjertén. Men vad händer på bilden ovan? Är detta en feministisk fråga?

På stan har jag sett en affisch med parollen: ”Feminism utan socialism”. En bild av en kvinna med ett ansiktsuttryck som Folkpartiets tänker ska ge trovärdighet åt denna utsaga. Flera gånger har jag stannat till och försökt tolka hennes blick, men det närmaste jag kommer är att hon höjer ett varnande pekfinger och säger: ”Inte för mycket feminism nu, flickor”.

Min drömvision inför valet på söndag är att SD, M och S går bakåt, att V och MP går framåt och att Fi kommer in i riksdagen. De rödgrönrosa ska ha majoritet, men helst ska sossarna ha mindre än hälften av de samlade mandaten. Min skräckvision är att både S och M går framåt och bildar regering tillsammans. Hjälp! Vilken jävla betongklump vi då skulle få i Rosenbad.

Politikerna har åter fått den valrörelse de önskar. Mycket prat om rasism, homofobi och feminism, i världens kanske jämlikaste land. Miljöfrågorna har rört någon gruva i Lappland och ett kalkbrott på Gotland, inte den huvudlösa idén om ständig tillväxt. Det är marginella omfördelningar i olika gruppers lönekuvert, ingen ifrågasätter att en procent äger en avgörande del av världens resurser.

Gör resan till dagens höjdpunkt, står det på busskuren. Kanske är det jag själv som är mannen med tuban. Mitt ämne är så bångligt, min resa så oändlig, och jag stirrar håglöst åt vänster efter svaren. Men jag är samtidigt kvinnan, hon som försöker trösta mig, hon som säger: ”lilla gubben visst är det bra att du engagerar dig, men du måste ha lite självdistans också”. Jag läste någonstans att Bruno K. Öijer röstar på träden och på snön. Det är en idé, men jag är nog inte utflippad nog. Jag tror jag tar och kryssar Dror Feiler. Det får räcka som protest.

12 september 2014

Fel låt vann

Text och bild: Staffan Castegren

Vart är vi på väg?

Jag har skrivit tidigare om ”Gruppen”, de man kan kalla överklassen, eller, om man så vill, den svenska grenen av den förmögna procenten som äger världen. Sitter de och deppar i dag, tro? Deras banerförare Reinfeldt och Borg åkte ju på rejält med dingel i går. Nej, jag är säker på att de är nöjda. Bättre än så här kunde de knappast gått. Det gamla arbetarpartiet kommer att tvingas fortsätta med allianspolitiken, under oppositionens ständiga krav på ännu mera högertänkande.

Hur gick det här till? Det är klart att det började med det marknadsliberala paradigmskiftet på 70- och 80-talen, med Friedman, Reagan och Thatcher. Den svenska modellen med en stark offentlig sektor monterades ned, inte av ekonomiska skäl, utan av ideologiska. Friedmanmodellen tillåter inte starka statliga insatser som kan mildra konjunktursvängningarna. En hög arbetslöshet är en del av det marknadsliberala systemet.

Problemet i Sverige är att sossarna anammade den nya ekonomiska modellen. De bidrog aktivt till bortslumpningen av statliga tillgångar. Den enda gången de tog rejält betalt var när de sålde Teliaaktien, men då var det inte Gruppen som var kund, utan svenska folket. Under de senaste åtta årens Alliansstyre har sossarna inte kritiserat utförsäljningarna i princip, bara när priset varit lite för skamlöst billigt.

Även V har ett problem med sin önskan att stryka den rådande ideologin medhårs. Deras paroll: ”Bort med vinsterna i välfärden” är egentligen rätt korkad om man tycker att privata företag är okay. Ett företag måste ta ut vinst. ”Förbjud privatiseringen” vore en rimligare paroll, men man borde gå ett steg till: ”Ta tillbaka våra apotek, skolor, vårdcentraler och äldreboenden! Låt staten betala samma pris som näringslivet köpte det för.” Men V vågar inte riskera att smittas av det rysliga K-ordet, kommunismen.

Även vi rödvinsradikaler och Facebookdebatörer har en skuld i gårdagen demokratiska debacle. Totalt fokus har legat på frågan om rasism, vilket är märkligt i ett av världens mest toleranta länder. Om vi struntar i SD-politikerna och ser på deras väljare så är inte det största problemet deras eventuella rasism, utan deras arbetslöshet, deras marginalisering, deras utanförskap. Bygg upp en stark offentlig sektor som skapar jobb på landsbygden så kommer röstetalen för SD gå ner och de verkliga rasisterna, Jimmie och hans kompisar att krypa tillbaka ner under de stenar de kom ifrån.

Det verkar som om högerkrafterna har en betryggande majoritet vilken konstellation som än tar regeringsmakten. Det är synd. Vi skulle verkligen behöva nytänkande nu. Miljöfrågorna måste lösas, det räcker inte med ambitionen att minska ökningen av utsläppen. Rovkapitalismen måste stoppas, de driver oss mot ett globalt krig. Vi måste börja begrunda vad negativ tillväxt innebär, vad medborgarlön kan leda till, hur kooperativ företagsamhet utan vinstintresse ska kunna gynnas. Men vem ska driva dessa frågor i dag? Gruppen verkar som vanligt ha fått precis vad den vill. Det är svårt att se en lösning under överskådlig tid.

15 september 2014

Så passerar vi ännu ett hörn

Text och bild: Staffan Castegren

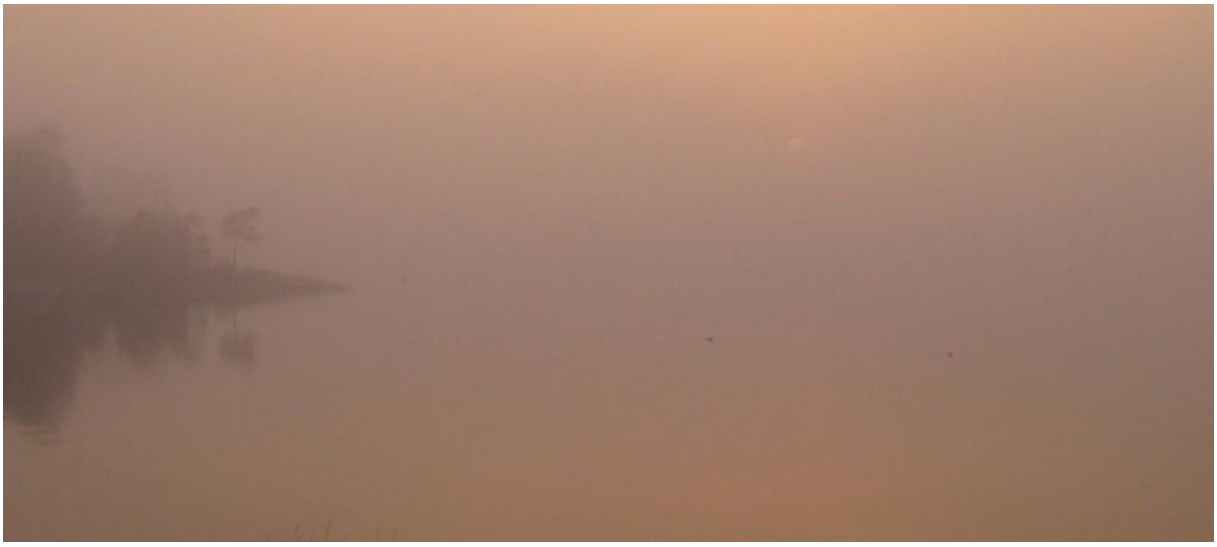

Dimma över fjärden

I helgen var vi ute på landet, kanske för sista gången i år. Fredagsbussen kvart i två från Slussen till Sollenkroka, och därifrån vidare med Waxholmsbåten. Vi var ute på ön vid fyratiden och möttes av en mjuk bris, sol och en lögnaktig badtermometer som påstod att det var 22 grader i vattnet. En sådan skamlös fräckhet piggar alltid upp. Jag bestämde mig redan där att jag skulle ta mina vanliga morgondopp.

Det händer något med en när man kommer ut på landet. Siv säger sig få en släng av autism. Själv blir jag kluven. Jag tänker att jag sjunker ner i eskapistträsket, jag borde ju faktiskt skriva en analyserande text om det parlamentariska läget. Men allvarligt talat, varför skulle jag göra det? Det är knappast någon som vill läsa den. Här ute ser jag sanningar som gör den efemära dagspolitiken så futtig. Jag vill hellre titta ut över den tidlösa fjärden, lukta på mossa, begrunda stenar och tala med knotiga träd.

Jag är pensionär, det vill säga fattig som en kyrkråtta. Att vi har tillgång till det här stället beror på min mormor som var förutseende nog att köpa ön på 20-talet. När jag var liten var vi ute hela det oändliga sommarlovet, syskon och kusiner, sol och bad, sputnik och Ingo. Numera är vi många som delar och för oss blir det mest på våren, så snart Anderssons har fått båten i sjön, en vecka i augusti och någon helg i september. Men hösten gör mig sorgsen. Naturen vänder sig bort och hukar inför vintern och jag känner mig bortvald.

Poeten och kritikern Magnus Ringgren skriver i en prosadikt: ”Jag föreställer mig året som en kvadrat, just nu i slutet av september balanserar den på ett av sina hörn.” Det är en bild jag känner igen. I lördags doppade jag mig i vindstilla vatten och satt säkert en timme på bryggan och spelade. Kanske var det den sista sommardagen. Även söndagen grydde vackert, men väderapparna viskade ängsligt om väderomslag och nordostlig kuling. På bussen hem föll de första regndropparna.

Nu ligger jag i sängen och skriver. Det har regnat hela natten och vinden river i Blekingtäppans kastanjer. Årskvadraten tycks ha fallit över från sommar till höst och det ligger något ohjälpligt i det. Även om vi åter skulle få milda dagar, kommer de att vara färgade av det ljudlösa braket när året tippade över. Det går en suck genom fotosyntesen och löven gulnar i år igen.

22 september 2014

Dumpa sossarna Mp

Text och bild: Staffan Castegren

Politisk höst i Sverige

Är makten så ljuv? Är alla beredda att offra vad som helst för att nå den högsta toppen? Nu kommer de, en bit i taget, den blivande (?) regeringens visioner, avsikter och programförslag. Jag blir alldeles matt. Skolobligatorium för medborgare som faktiskt hinner bli myndiga innan de tar sin examen. Är det ens lagligt? Nya Jas-plan och det största motorvägsprojekt som någonsin byggts i Sverige.

Vad gäller sossarna har jag redan gett upp. Det finns en massa schyssta socialdemokrater på många håll i det här landet. Jag skulle tro att de är i majoritet i partiet. Men de har inget att säga till om. Den högerfraktion som tagit makten är lika näringslivsvänlig som Moderaterna, och jag tror inte att vi läst det sista kapitlet i dagens parlamentariska thriller än. Om det till slut, i en tornado av floskler om ansvar för nationen, blir en koalition mellan S och M skulle det inte förvåna mig ett dugg.

Men när det gäller Miljöpartiet har jag närt en aningslös romantisk förhoppning om godhet utan egennytta. Den första punkten på deras agenda borde väl vara att rädda världen. Det är som att jag inte ser att de innerst inne är ett borgerligt parti. Alla vet ju att nedrustning är bättre än upprustning både för miljön och om man vill undvika krig. Varför vill de då köpa nya ubåtar och stridsflygplan? Alla vet också att bilismen som idé är gravt föråldrad. Varför vill de då bygga denna monstruösa motorväg?

Det enda ärliga för Mp vore att hoppa av samarbetet med S, och låta Löfven möta sina partikamrater som den borgerliga politiker han är. Och det handlar inte bara om ärlighet utan om ren självbevarelsedrift. Om Miljöpartiet säljer ut sina hjärtefrågor kommer de sjunka tungt

i opinionsmätningarna. För Löfven är Mp ändå bara ett alibi, en parlamentarisk gisslan. Gå i opposition Mp. Det kommer kännas mycket bättre.

30 september 2014

Om svindel

Text och bild: Staffan Castegren

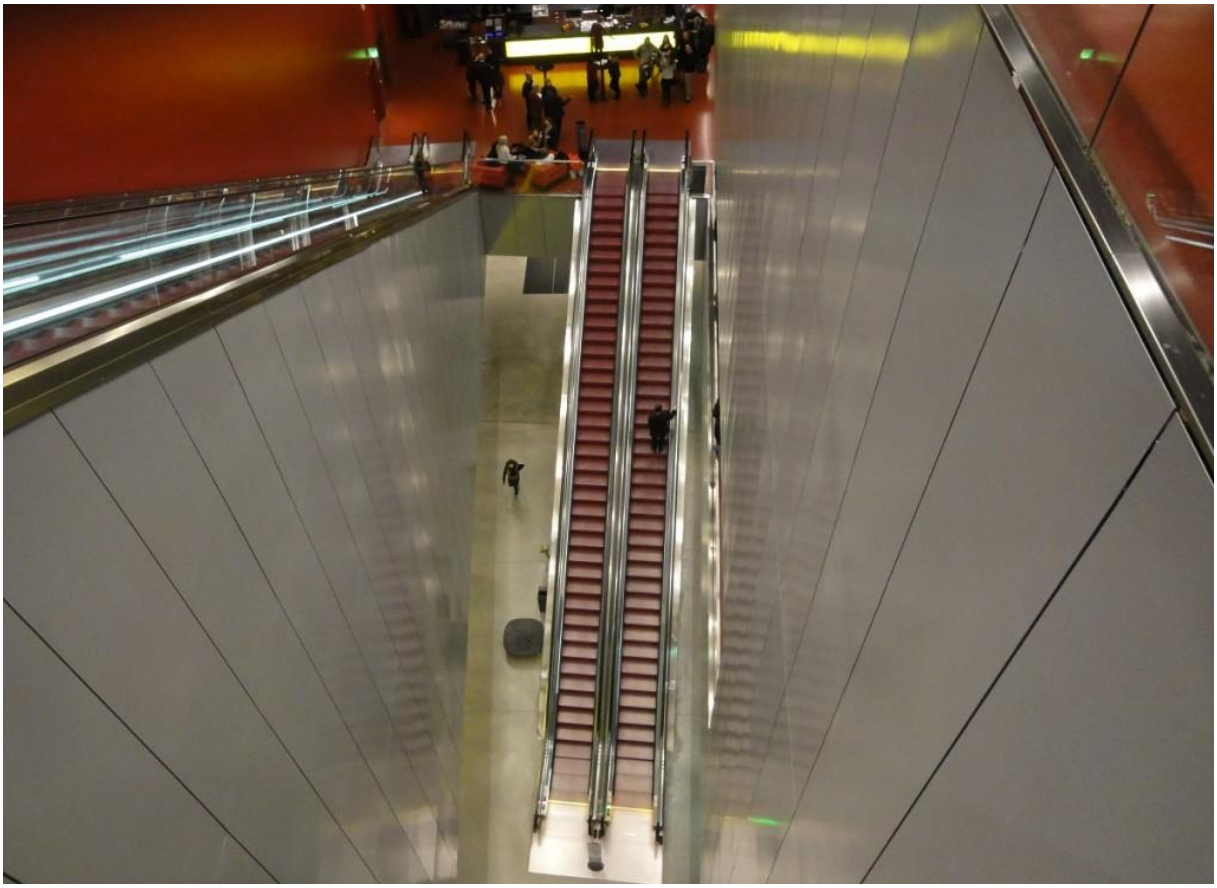

Ett typiskt exempel på konstruktionssvindel.

På taket på andra sidan gatan står en målare. Vindskupornas fönsterbågar ska strykas på utsidan och det är tydligen lättare att klättra ut än att lyfta av fönstren. Han har ingen livlina och står någon meter från kanten med ryggen mot avgrunden. Jag tycker det är så obehagligt, att jag är tvungen att gå in i ett annat rum.

Hur är det egentligen, är svindel en fobi eller en rationell rädsla? Jag menar, det är ju faktiskt farligt att trilla ner från höga höjder. Men i det här fallet är jag inte själv utsatt för någon fara. Trots det är nog rädslan rationell eftersom själva faran är verklig. Man kan kalla det för ställföreträdande eller solidarisk svindel.

Mer tveksamt är det när det gäller den retroaktiva svindeln. Vi bor i en vindslägenhet och en gång skulle jag bygga en liten plattform för tomatplantorna. Takkanten är ca två meter från fönstret och jag var aldrig helt ute på taket. Faran var egentligen obefintlig, ändå vaknade jag natten efteråt badande i svett vid tanken på vad som kunnat hända.

Jag lider även av inverterad svindel. Den är verkligen konstig. Ett av de värsta anfallen jag varit med om drabbade mig när jag gick in i en gammal fabriksskorsten och tittade uppåt. Det

bara svischade till i skallen. Det var som om jag skulle falla upp genom skorstenen ut i intet, vilket ju får anses tämligen osannolikt.

Svindel genom ombud är en annan underart för oss verkliga multineurotiker. Det här är en dröm jag hade för ca 25 år sedan: Jag är i ett stort tomt rum och ser hur en närstående person trillar ut genom fönstret. Jag springer fram och ser hur personen studsar mot ett snedtak och försvinner ur sikte över nästa takkant. På andra sidan gatan står två personer och genom deras fasa kan jag uppleva fallet.

Konstruktionssvindel, även kallad inbyggd svindel, är en kombination av den ställföreträdande och den inverterade svindeln. När jag ser hissen utanpå Globen eller den rysliga slänggungan på Grönan blir jag starkt påverkad. Det är både rädslan att jag skulle teleporteras upp dit och medlidandet med de stackars satar som byggt eländet. Bilden ovan, foajén till Uppsala konserthus, är ett typiskt exempel.

Ja, det var vad jag hade att säga om svindeln. Sen har vi katastrofsyndromet (det värsta kan alltid hända), janussyndromet (jag är samtidigt bäst i världen och sämst i världen) och det lilla sangviniska syndromet (en benägenhet att sorglöst invagga mig i förhoppningar), och alla deras olika underavdelning. Men annars mår jag bra, tack.

7 oktober 2014

Egentligen är det för jävligt

Text och bild: Staffan Castegren

En ljusblå junikväll vid vattnet.

Den enda sanna ismen har inget namn. Den kan inte ha något namn, för då skulle folk börja fylla den med innehåll och prestige och poängen med denna ism är dess prestigelöshet. Det märkliga är att alla någon gång har bekänt sig till den – höger eller vänster, över eller under, gammal eller ung, alla har vi varit där. Men det kommer ändå aldrig byggas något parti på ismen som är den enda sanna.

Den dyker bara upp vid speciella tillfällen. Till exempel när man är nära naturen, en ljusblå junikväll vid vattnet, eller när man kapitulerar inför sin egen litenhet under en gnistrande stjärnhimmel, eller när festen nästan är över, musiken tystnat, de flesta gått hem och man sitter några trötta utsupna själar i köket och äter upp resterna av ostbrickan.

Då kan någon säga något om krig, miljöförstöring, diktatur, ojämlikhet, VD-bonusar, rasism, Ebola eller något annat rysligt. Och plötsligt är alla överens, och på ett gåtfullt sätt kan den mest humorbefriade kommunist och den mest rabiata högerdebattör mötas. Och de säger ofta samma sak, ofta med ett litet galghumoristiskt skratt: Ja, egentligen är det för jävligt!

Vad är det som händer där? Vad är det för åskådning, vad är det för människosyn som binder samman de motstridiga fraktionerna? Det måste vara den där enda sanna ismen. Den vi inte törs formulera. Vi säger: Egentligen är det för jävligt! Egentligen, det vill säga i verkligheten, när det är på riktigt. Men dagen därpå är vi tillbaka i den andra världen, den som inte är på riktigt, men som vi ändå är tvungna att leva i.

Tillbaka i oegentligheten använder vi andra ord: krig är säkerhetspolitik, miljöförstöring är resursutnyttjande, diktatur är terroristbekämpning, ojämlikhet är valfrihet, VD-bonusar är kompetensförsäkring och så vidare. Och många människor försvarar hårdnackat den oegentliga världen och har ett outtömligt förråd med argument mot dem som inte vill lämna den blå junikvällen, den gnistrande stjärnhimlen eller det sunkiga ost- och vindoftande köket.

”När Adam grävde och Eva spann, vem var då adelsman?” Någonstans förstår vi att folk blivit lurade genom hela historien, med lagar, religion och teve. Åtminstone var det så förr, ja, fram till 50-talet, det är ju lätt att se. Ändå tänker vi, aningslöst och oegentligt, att vi i vår tid är de första som är fria. Och det går vi omkring och tror, tills vi hamnar där i köket igen.

Är det verkligen helt omöjligt att skapa en egentligen-är-det-för-jävligt-kanon där alla orättvisor och oegentligheter blir listade en gång för alla. Tänk en liten grön bok som världens folk lägger fram för sina styresmän. Så här vill vi ha det. Nu ska vi ordna det tillsammans. Och när jag tänker så kommer det där lilla skrattet igen. Ja vad fan, det vore ju egentligen det enda rätta.
Se vad stjärnorna glimmar! Ta en bit ost till!

9 oktober 2014

Om kriget

Text och bild: Staffan Castegren

I backspegeln glöder det vi lämnat, men vart är vi på väg?

Ni som tror att Gavrilo Princip startade första världskriget räcker upp en hand. Ni som tror att Hirohito, Mussolini och Hitler med personlig magnetism fick ut sina nationer i krig håller upp en blå lapp. Ni som tror att Napoleon, Attila och Alexander var ensamma i sina beslut tutar i det gula hornet. Ni som tror att militärerna och vapentillverkarna sorgset, med en bitterljuv dikt av Rilke på sina läppar, motvilligt går ut i krig, ni kan … Ja, ni kan göra vad fan ni vill, för ni är inte riktigt kloka.

Det är märkligt att så många människor verkar tro att historien tog slut för trettio år sedan, och att det som händer i nutid är så rimligt och förståndigt. Förr i tiden blev folk lurade hela jävla tiden av sina samvetslösa herrar, men i dag talar politikerna, militärerna och medierna alltid sanning och de är obrottsligt lojala mot demokratin och vår gemensamma framtid. Ni som tror så, upp med handen och sätt på er uniformen.

Krig är inte en naturkatastrof som bara händer. Före varje krig har det funnits människor som beslutat om kriget. De har träffats på anonyma kontor i New York, på slott i Westfalen, i salonger vid Champs-Élysées, eller på klubbar i Belgravia, folk som aldrig löper någon risk

att behöva kräla i leran, eller få en bajonett i magen, pragmatiska människor som noggrant väger fördelar och risker. Det kan handla om att vidga sin sfär på andra sfärers bekostnad, men lika ofta om att trycka ner den egna befolkningen.

Vad talade de om, till exempel i mitten av 30-talet? De visste ju hur många miljoner som dog i förra kriget. I Berlin ville de utöka sin koloniala makt och snöpa Socialdemokraterna. De hade en stark rustningsindustri med företag som Krupp, Thyssen och IG Farben som byggt upp de tyska stridskrafterna. Men de var i princip klara med det och behövde antingen skära ner produktionen eller öka den radikalt. Ett krig skulle ju leda till det senare alternativet.

I London hade man ett vacklande imperium att försvara. Den brittiska industrin var föråldrad och inte så stark som den tyska och den amerikanska. Landet låg långt efter Tyskland i upprustningen. Ett krig skulle ge utvecklingen en puff framåt. En märklig detalj var att Krupp och brittiska Vickers-Armstrong hade ömsesidiga patentavtal. Under hela kriget reglerades dessa betalningar noggrant. Båda företagen tjänade alltså pengar på dödandet av såväl de egna trupperna som fiendens. Båda företagen tjänade både på Blitzen och på Dresden.

Men detta är historia. Hur är det i nutid? Hur gick snacket innan USA gick in i Irak? Var det massförstörelsevapen eller olja som var det viktigaste? Vi måste inse att historien hela tiden fortsätter. Det finns en liten elit som tycker sig ha rätt att skicka ut miljontals människor i krig. Vad diskuterar de i dag? Sinande råvarutillgångar och överbefolkning? Hur kan ett krig avhjälpa det?

Vi kan inte veta vad de talar om. Historien släpper inte ifrån sig sina svar förrän i efterhand. Men det finns egentligen ingenting som tyder på att dagens herrar skulle vara mindre cyniska och samvetslösa än gårdagens. Vi får inte låta oss duperas. Vi måste avslöja mediernas krigspropaganda. Vi måste sätta nosring på den härskande eliten innan de beslutar om nästa stora krig, för då lär det vara för sent.

28 oktober 2014

Det måste löna sig att arbeta

Text och bild: Staffan Castegren

De tycker att konstnärer, hundvakter och Fas 3:are gärna kan jobba gratis …

De senaste femtio åren har borgarna ständigt återkommit till en paroll: det måste löna sig att arbeta.
– Ja visst, självklart, sa jag första gången jag hörde det.
Då hoppade alla mina vänsterpolare på mig och kallade mig, trotte, bracka, folkpartist, och andra fasansfulla skällsord, så jag knep väl igen. Men numera, är jag inte lika rädd för vad folk tycker. Nu vill jag reda ut den här saken en gång för alla.

Jag tycker tanken på medborgarlön är rätt bestickande. Det skulle lösa många stora samhällsproblem. Och jag vet vad jag skulle använda min till: Få en rudimentär försörjning medan jag skriver en och annan blogg, sjunger lite visor, och ligger och tittat upp på molnen med ett grässtrå i munnen. Andra skulle vilja arbeta på vanliga jobb och jag tycker det är självklart att de, förutom medborgarlönen, ska få pröjs för det. Det måste löna sig att arbeta.

Många som jobbar gör det bara för stålarna. De dräller omkring och gör inte överdrivet många knop. Det sociala är det viktigaste, och de gillar fikat, lunchen och rökpauserna bäst, och det är väl inget konstigt med det. Men sen finns det andra som gärna tar övertid, går på kurser och förkovrar sig på sin fritid. Klart att de ska få mera betalt än vad vi vanliga bohemiska sölkorvar får. Det måste löna sig att arbeta.

Om man ska tro Marx, och det ska man nog, är det bara arbetet som skapar mervärde. Kapital och råvaror är döda om inte arbete tillförs. Vad är ett stycke järn och några slamsor gummi om man inte bygger en cykel? Men det senast halvseklet har lönekostnadernas andel av varupriserna sjunkit, medan vinst och ”kapitalkostnader” stigit. Det är åt helvete. Det måste löna sig att arbeta.

Nu börjar nog mina intelligenta läsare ana vart den här texten är på väg. Jag och borgarna menar inte samma sak när vi säger att det måste löna sig att arbeta. De har i grunden en helt annan syn på detta. De tycker att konstnärer, hundvakter och Fas 3:are gärna kan jobba gratis. De sänker skatterna så att folks disponibla inkomst ska öka utan att företagen ska behöva höja lönerna. De sänker sjukpenning och a-kassa kraftigt för att signalera att det lönar sig att bita ihop när man är sjuk, och inte bråka så att man blir avskedad.

När borgarna säger att det måste löna sig att arbeta, menar de inte arbete generellt. De menar att det måste löna sig att vara entreprenör och att driva företag. När jag säger att det måste löna sig att arbeta menar jag att de som faktiskt skapar värde ska få en större bit av förtjänsten än de vars enda merit är att de råkar ha en massa pengar. Borgarna menar att entreprenörskap är samhällsnyttigt i sig själv. Jag menar att det är dags att skrota många av de där samhällsfarliga gamla näringslivsmyterna.

10 november 2014

Vem äger orden?

Text: Staffan Castegren, **Bild**: snodd på nätet

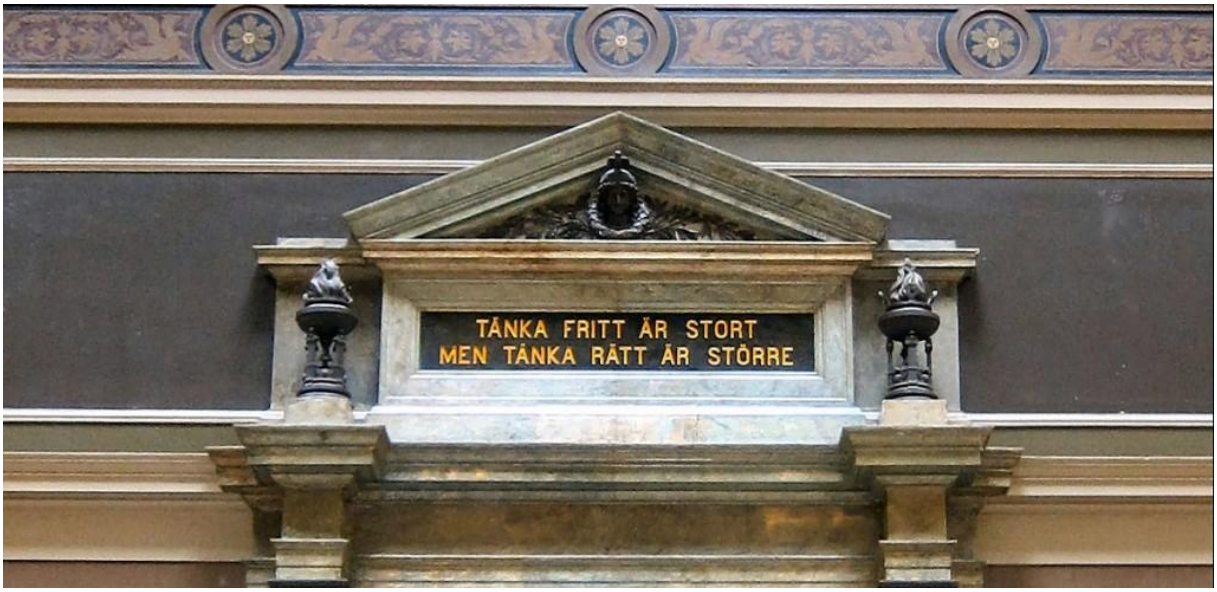

Ett diskutabelt postulat?

Bilden visar Thomas Thorilds fräcka oneliner utanför aulan i Uppsala universitet. Men orden oroar mig. Någonstans tror jag att det borde vara tvärt om: att det fria är det största. På DN:s ledarsida är det så. Och i en amerikansk film skulle Thorild vara the bad guy och en annan Thomas – Jefferson skulle sitta på altanen i Monticello och säga till sina barn: endast en fri man är en lycklig man. Och sångerna från slavarna på bomullsfälten skulle klinga under eftertexterna.

Mitt huvud är belamrat med tveksamma halvtuggade sanningar: Toyota är en bra bil, Reporäntan är viktig, Jag är sugen på en Guldnougat, Tvättmedel luktar rent, Statsministern är en hederlig man, Man borde utrota malariamyggan, Gud finns och Trägen vinner. Uppenbarligen har någon tillgång till min hjärna och fyller den med trygghet, motsägelser och ett överdrivet intresse för småsaker. Det är en symbios mellan medier och synapser där orden genomgår en ständig värderevision.

Kapitalism
Om Antonia Ax:son Johnson säger i Dagens industri att vi skulle behöva lite mer handfast kapitalism, så betyder det inte samma sak som om en osäker ung folktalare på torget i Tranås säger att miljöproblemen beror på kapitalismen. Det enda sättet en ickekapitalist kan använda ordet kapitalism är som ett skämt, till exempel om en bekant startar ett litet företag: Jaså, du har gått och blivit kapitalist, hö hö. Då visar man att man inte förstår ordet och då är det naturligtvis fritt fram.

En kapitalist är inte samma sak som en egen företagare. En kapitalist använder sitt kapital som ett verktyg i samhället. Med detta köper han eller hon varor, verksamheter, arbete, skulder, tillgångar, tjänster, medier, juridik och politik. Hans enda mål är att öka sitt kapital.

För detta har han stöd i bolagslagen i nästan alla världens länder. En anställd VD som tar ett socialt eller miljömässigt ansvar och därigenom minskar kapitalistens vinst begår ett brott och kan straffas för det.

Det är inte svårt att förstå att detta är ett riskabelt system och att folktalaren i Tranås sannolikt har en poäng. Men ordens värderevision gör att han genom att tala på detta sätt om kapitalismen automatiskt kopplas samman med ett annat infekterat ord, nämligen kommunismen. Och då kan de borgerliga medierna alltid komma med ett God-dag-yxskaft-svar, som till exempel: Och hur många människor dödade Stalin i Gulagarkipelagen?

Rasism
På min del av Facebook är det många som är mot rasismen. Flera av mina gamla vänsterkamrater från 60-talet verkar tycka att det är precis lagom. Det finns heller ingen direkt värderevision i ordet. Det beror på att antirasism är ofarligt. Rasisterna är oftast ”vanliga” människor utan makt och inflytande. Det är fritt fram att attackera dem. Kapitalisterna har heller inga rasfördomar, de vill tjäna pengar på alla människor, oberoende av hudfärg och kulturellt ursprung.

Antirasismen är inte bara ofarlig för makthavarna, den gör också nytta som avledare. Många tycker att de inte behöver bry sig om att det finns en liten elit som äger världen, som styr den, som suger ut den och som när som helst kan kasta ut den i krig. Nej, jag har valt att engagera mig mot rasismen. Det känns viktigt. Nej, jag röstar på miljöpartiet, det är mitt lilla bidrag. Nej, jag är ju folkpartist och jag arbetar för feminism utan socialism.

Feminism
Det här är en ism som är farligare än antirasismen, dels för att den berör halva jordens befolkning, dels för att kvinnor faktiskt finns även i makthavarnas omedelbara närhet. Den språkliga värderevisionen handlar om att feminister är fula, okvinnliga, lesbiska och manshatande. Kroppsfixeringen, som numera slår mot både kvinnor och män är ett annat vapen som får många att hata sig själva och försaka kampen och i stället fastna i livsstilstrams och anorexia.

Det stora problemet med feminismen är bristen på politisk riktning. FP:s idé om feminism utan socialism är väl ärligt på sitt sätt. Fi är oklarare; feminism som varken är höger eller vänster. Vad är man då? Hur förhåller man sig till kapitalismens rovdrift, till utförsäljning av allmän egendom, till Fas 3-humanismen, till höga arbetslöshetssiffror till sänkta skatter, till militär upprustning, till nya motorvägar och till skattemedel som hamnar på Caymanöarna?

Kommunism
I andra länder i Europa är ordet kommunism fortfarande tillåtet, men så inte i Sverige. Det är märkligt att lockets lagts på så hermetiskt. Vem som helst kan säga att nazism och kommunism är samma sak utan att behöva komma med några som helst belägg. Vad bryr sig friheten om källkritik? Enades vi inte om att Thorild var en skurk? Ändå kan Sverigedemokraterna med sina klara nazistiska kopplingar röstas in i riksdagen, men knappast Sveriges Kommunistiska Parti.

Även om den kommunistiska ideologin i grunden handlar om ekonomisk jämställdhet, har härskare som Stalin, Pol Pot och andra underlättat värderevisionen högst betydligt. På 70-talet kunde man säga att man var kommunist, men att man inte stödde folkmord i någon form. Det

är knappast möjligt i dag. Ordet är kopplat till omänskligt förtryck på ett sätt som kapitalism aldrig blivit, trots att kapitalismen ju är ansvarig för nästan alla av 1900-talets stora krig.

Socialism
Men ska vi ha en chans att rädda världen måste vi hitta ett ord att enas kring, en ideologi som bygger på solidaritet och jämlikhet. Ett globalt regelverk som sätter stopp för rovkapitalismens utsugning av människor och resurser. Vi måste hitta ett hållbart sätt att hantera och fördela jordens begränsade tillgångar. Kapitalismen har visat sin totala oförmåga att lösa problemen, trots att de varit kända i så många år. Vem lyckas formulera en ny frihetlig demokratisk socialism?

Jag tror inte att vi kan hantera jordens problem ett och ett. Vi måste hitta ett sätt att lösa rasism, kvinnoförtryck, miljöförstöring, brottslighet, flyktingströmmar, religionskonflikter, svält och krig genom globala övergripande insatser. Jorden kan försörja oss och alla andra levande varelser och växter om vi släpper den idiotiska kapitalismen vars mål är att göra en obetydlig del av jordens befolkning orimligt rik. Solidaritet är både ett vapen och en metod.

Så hur var det med de två Thomasarna, Thorild och Jefferson? Vem av dem har rätt? Självklart har Thorild rätt. Frihet har inget egenvärde. Att tänka rätt är alltid större.

23 november 2014

Välkommen till Utopia

Text och bild: Staffan Castegren

Här sitter jag och jobbar. Det får jag medborgarlön för.

Överallt diskuterar man dagsläget. Spaltmil av text krälar genom medierna. Indignerade och kränkta människor ventilerar sitt missnöje med rasismen, miljöförstöringen och de ökande klyftorna. Och alla vet att det inte var bättre förr. Och framtiden, den törs fan tänka på. Så sitter man, fjättrad i nutiden, och allt flyter på mot katastrofen. Liberalismen och socialismen ger inget riktigt hopp. Det kanske är dags att våga börja snacka utopier. Hur vill vi ha det egentligen?

En utopi måste ha en verklighetsförankring. Vi kan aldrig gå tillbaka till jägar- och samlarsamhället. Det finns över sju miljarder människor på jorden. Det är den situationen vi måste räkna med. Dessa människor måste ha rent vatten, mat, husrum, skola och omsorg, energi, transporter, kläder och ospecificerade dagligvaror. De måste leva i en värld utan hot, där de kan samverka, utvecklas, skapa kultur och göra det de egentligen har lust till.

Det är så mycket som bara är påfund av diverse cyniska härskare. Varför ska vi jobba så infernaliskt? Varför blir det krig? Varför ska det finnas rika och fattiga? Det ska gå att försörja jordens befolkning på en tiondel av dagens arbetsinsats. Men då får vi sluta att

tillverka dumma grejor som vapen, bensinmotorer och alla dessa prylar med kort livslängd. Vi måste släppa tanken på ständig tillväxt och sluta göda en perverst rik överklass.

Sol, vind och vatten ger energi. I en framtid spelar den kostnaden ingen roll. Energi är en mänsklig rättighet. Den ska ge värme i norr och svalka i söder. Den ska driva transporter, industrier, spisar, tvättmaskiner och alla de rimliga behov vi kan ha i en framtida värld där solidaritet ha ersatt konkurrens. Alla installationer i infrastruktur ska ha en livslängd på minst hundra år, eller varför inte fem hundra?

Vi måste ändra synen på arbetet. Om alla gör vad de har lust till kommer det visa sig att somliga tycker om att se saker växa, andra är tekniskt intresserade, somliga vill undervisa, somliga vill sitta på en brygga och spela gitarr. Allt detta arbete har ett värde. Alla får en medborgarlön för det. Sedan kan somliga tjäna mer genom att vara idoga och fiffiga, men bara två, tre, eller fem gånger mer, aldrig femtio eller hundra gånger mer.

Det vore intressant att se hur folk skulle organisera sig. Skulle de vilja bo i stora städer? Skulle de i norr vilja flytta till värmen? Hur ser samhällsnyttigt företagande ut? Hur fungerar småskalig demokrati? Skulle religionerna försvinna eller förändras? Till en början skulle det behövas stark global styrning, men med tiden skulle det mesta nog sköta sig själv. Diverse tillsynsmyndigheter som håller global koll, annars mycket decentralisering.

Alla våra politiker, utan undantag, är emot detta. De tror att äganderätt, konkurrens och tillväxt är de motorer som driver utvecklingen framåt. Men sanningen är ju att den procent som äger världen håller på att driva oss alla åt helvete. Det kunde faktiskt vara dags för politikerna att byta lojalitet och se vad som är bäst för oss som tillhör de 99 procenten. Det är dags för oss alla att börja diskutera det utopiska samhället på fullaste allvar.

Till sist vill jag skriva som Wikipedia: Obs, denna artikel är bara påbörjad. Hjälp gärna till och diskutera hur man i framtiden ska hantera lagstiftning, avfallshantering, destruktion av plastsopor och kärnkraft, turism, rymdteknik, penninghushållning med mera med mera. Om utopierna ska bli något mer än en barnslig lek måste vi börja tro på att en förändring faktisk är möjlig.

30 januari 2015

Vad kostar det att sanda?

Text och bild: Staffan Castegren

Rädda om lårbenshalsarna trippar vi fram på isiga trottoarer.

På väg till Ica för att köpa lite middagsmat. Trottoaren utanför Blomsterfondens äldreboende är glashal. Möjligen finns det några sketna sandkorn under pansaret, men i dag gör de ingen nytta. Överallt ser jag människor som går som Bambi på isen med de där korta försiktiga stegen som är den enda lårbensförsäkring vi har. Katastrofen hänger i luften och jag vill skrika: Vad fan kommer ni inte och sandar för? Har ni lagt ner gatukontoret?

Fast jag håller inne med mitt klagorop, för plötsligt hör jag att hela stan är full av vintriga skrik. De kommer från sjukhusen: Alla fallolyckor, vi klarar inte fler brutna handleder; från arbetsförmedlingen: Vi går på knäna med alla arbetslösa; från socialtjänsten: Pengarna räcker inte till för alla som behöver hjälp; från skattemyndigheten: Vi får inte in tillräckligt med skatt. Förtvivlade skrän som ekar längs Stockholms snorhala gator.

Då blir jag så där kluven. Är jag ovanligt smart som ser en enkel lösning som i ett slag skulle fixa alla problem, eller är jag ovanligt korkad som inte förstår politikens pragmatiska verklighet? Min tanke är att anställa tre tusen gatuarbetare. Då skulle sjukhusen, arbetsförmedlingen och socialtjänsten avlastas högst betydligt och skatteintäkterna öka. Vad ingen riktigt kan berätta är om vi skulle gå någorlunda jämnt upp på affären.

Men stanna inte vid gatuarbetarna. Anställ tio tusen banarbetare till järnvägen och tunnelbanan. Anställ tjugo tusen sekreterare som kan ta hand om läkarnas, lärarnas och socialarbetarnas dokumentationskrav. Anställ trettio tusen skolassistenter, fixare,

förortsvärdar, kulturarbetare och annat som behövs. Vad fan … inför medborgarlön, så skulle flera hundra tusen jobb plötsligt bli lediga, och arbetslösheten upphöra.

Men, nån jävla stans finns det en hake som gör att man har råd att bygga motorvägar och köpa Jasplan, men inte att sanda trottoaren utanför pensionärsboendet. Nån jävla stans finns det ett rum på varje departement där de hemliga kraven övervägs: Saab behöver leverera Jasplan, byggföretagen måste bygga Förbifart Stockholm, näringslivet vill inte ha full sysselsättning, en stark offentlig sektor är dåligt för valfriheten och de privata initiativen.

Bland mina vänner på Facebook ylar, kacklar och kuttrar många olika politiska riktningar. Jag vet att där finns M, Kd, Mp, S och V representerade. Jag skulle vilja att de försäkrade mig att det inte finns några sådana hemliga rum. Att de politiker som tillsatts av svenska folket i första hand tar hänsyn till folkets behov. Näringslivstopparna är ju bara en procent av folket. Inte får väl de mer än en procent av den politiska omsorgen? Hur ligger det till egentligen?

6 februari 2015

Problemet med fårskallarna

Text och bild: Staffan Castegren

Vi måste lära oss att det finns kriminella fårskallar och omedvetna fårskallar.

Ibland kan jag fantisera om vad framtida bedömare kommer att säga om vår tid. De har ju facit och kommer att tycka att vi var enfaldiga som inte såg det uppenbara. Jag minns historieundervisningen i skolan. Läraren pratar om hur jorden i det bördiga tvåflodslandet genom konstbevattningen blev allt saltare och till sist blev en steril öken, eller hur de gamla grekerna högg ner all skog till sin krigsflotta och utsatte jorden för erosion.

– Vilka fårskallar, säger vi på tryggt, mångtusenårigt avstånd. Fattade de inte att det var fel? Eller spanjorerna på 1400-talet som utvisade morer och judar vilket orsakade landet stor ekonomisk skada. Eller aningslösa jägare som utrotat dronten, den amerikanske vandringsduvan och otaliga andra arter. Vad hade de i huvudet? Eller de som i dag kanske skjuter den sista noshörningen för att vissa idiotiska asiater tror att deras horn ökar potensen. Hur tänker de?

Men hur stora krav kan man ställa på samtiden att förstå vad som händer? Kommer det finnas fog för framtida skolbarn att kalla oss fårskallar? Tyvärr är det nog så, och de kommer undra

över att vi inte förstod vad de tydliga signalerna från jordklotet pekade på. Men vi måste i rättvisans namn slå fast att det finns kriminella fårskallar och omedvetna fårskallar. De allra flesta av oss tillhör den senare gruppen och vårt ansvar ligger i att vi inte protesterar, trots att vi vet i stora drag vad som är fel.

Fossila bränslen är dåligt, vi skulle kunna övergå till förnybar energi på tio år, ändå fortsätter kriminella fårskallar att borra efter olja i Arktis och bygga gigantiska motorvägar. En livsstil som kräver att alla ska byta mobil, dator, kök, badrum, cykel och möbler var artonde månad är dåligt. Det går att tillverka varor med mycket längre hållbarhet. Ändå fortsätter kriminella fårskallar i alla medier att propagera för just den livsstilen.

Ekonomisk ojämlikhet är dåligt, ändå ökar den ständigt, och nu är de kriminella fårskallarna i USA så rika att de kan köpa senaten och låta den slå fast att klimatförändringen inte beror på mänsklig aktivitet och att det således inte finns skäl att lagstifta om miljön. Krig är dåligt. Det finns bättre sätt att lösa konflikter, ändå fortsätter de kriminella fårskallarna i hela världen, även i Sverige, att tillverka allt fler och alltmer fasansfulla vapen.

Problemet med oss omedvetna fårskallar är att vi är allt för rädda för förändring. Vi håller fast vid en välfärd som blivit rätt urholkad och som numera mest består av junk food och meningslösa elektroniska manicker. Vi håller även hårt fast i vårt politiska styrelseskick, därför att våra ledare säger att det är det bästa som finns och att allt annat leder till terrorism, förtryck, censur och intellektuell likriktning.

Här finns det även en speciell grupp av de omedvetna fårskallarna som hårdnackat försvarar de kriminella fårskallarnas rätt att vara kriminella. Om jag andas ordet planekonomi, skriker de Nordkorea, om jag viskar något om ett globalt regelverk, vrålar de Stalin. Det märkliga är att de inte tjänar ett dugg på att stödja systemet. Kanske är det den gruppen som de framtida bedömarna kommer att undra mest över, och jag håller med, de är verkligen svårartat fårskalliga.

12 maj 2015

En man som heter Karl Ove

Text och bild: Staffan Castegren

Den stackars konstnären har verkligen sitt ok att bära.

Karl Ove Knausgård är en av många författare som jag inte har läst. Min instinkt styr mig bort från skribenter som i allt för hög utsträckning odlar myten om sig själv. För en äkta narcissist är en bok eller en tavla bara ett medel för inkomsts förvärvande. Konstnären själv är alltid det verkliga konstverket, hans kropp, hans själ, hans tankar, hans drifter, hans gudomliga kuk och alla som rör sig i utkanten av hans spegelbild. Sådant blir gärna lite tröttsamt.

Nu hände det sig att jag läste Ebba Witt Brattströms artikel som ju bland annat handlade om bemälde Knausgård och jag tyckte att hon hade vissa poänger. Hans svar däremot var så jävla långt att jag inte gitte läsa det. Men nu har så många av mina vänner och bekanta på Facebook kommit med synpunkter att jag till sist kände mig tvungen att traggla mig igenom det. Och jag får väl säga att han bekräftar min instinktiva föreställning.

Han blir kritiserad av en enda svensk (EWB) och känner att en proportionerlig hämnd är att fördöma hela svenska folket. Alla är vi enögda cykloper: statsministern, samtliga kulturredaktioner, alla litteraturvetare, författare och debattörer och alla han träffar på diverse middagar. De enda som han ger en gnutta förståelse är Sverigedemokraterna, som åtminstone inte jag kan se som något föredöme när det gäller vidsynthet.

Han skriver om vikten av att litteraturen inte väjer för något. Allt måste kunna beskrivas. Och som ett exempel tar han en av de många som Breivik mördade, en kvinna (inte helt otippat) som sköts på ett speciell bestialiskt sätt. Varför måste detta beskrivas? Vill kvinnans anhöriga det? Har jag någon glädje att det? Nej, för narcissisten är allt som sker bara material till att bygga det egna livsprojektet, det vill säga det verkliga konstverket.

Vi ska alltså beundra hans virila frimodighet, hans orädda klarsynthet, modet som gör att han törs säga det som andra bara tänker. Men det som sker är att han öppnar gamla unkna garderober och lockar fram rasism och kvinnohat. Jag har träffat människor av hans typ, och visst, när de sätter den sidan till kan de vara mycket charmerande, men personer som inte kan känna solidaritet har ett handikapp som försvårar allt umgänge.

I Sverige har vi lagar som förbjuder hets mot folkgrupp. Men det finns ett undantag och det är svenskarna. Vi får hetsa mot oss själva. Vi har ett mysko uttryck: ”Han är så härligt osvensk”. Försök att föreställa er någon som är härligt onorsk, oamerikansk, ofransk eller obrittisk. Tanken svindlar. Men de här masochistiska tankarna dyker nu upp i debatten. Många skriver om vad bra det är att Knausgård ryter till om den svenska plaskdammen där de enögda ankorna simmar runt.

Sverige är ett rätt bra land. Vi har fått det till skänks av mödrar och fäder i flera generationer som kämpade i folkrörelserna mot okultur, dryckenskap, slavlöner och klassförtryck. Vi har skäl att vara stolta över vad de skapade och vi ska fortsätta att värna om miljö och solidaritet. Vi behöver inte ta skit från en person från Norge där ju alla, det vet vi, från statsministern till sketnaste författare är torskätande, inskränkta, nationalistiska xenofober. Eller hur!

21 maj 2015

Nej till Nato

Text och bild: Staffan Castegren

Vart är vi på väg? Och är det verkligen dit vi vill?

Det finns ett land som förbrukar ca 50 % av världens samlade rustningsanslag. Det landet anser sig också ha rätt att när som helst gå ut i krig så snart det anser sina intressen hotade. Det här landet har även knutit till sig andra stater i olika allianser, Nato, Anzus och OAS. Tillsammans kontrollerar de en bedövande överlägsen militär slagkraft.

Det här landet, ja jag talar naturligtvis om USA, har även en överlägsen kontroll över medierna. De kan kalla två små u-länder, Iran och Nordkorea, för ondskans axelmakter och säga att de utgör ett hot mot världsfreden. För en tänkande människa är detta helt löjeväckande, men omedelbart dyker den ”sanningen” upp i tidningar och teve. Och politiker i hela världen bjäbbar med. Ingen ställer sig den självklara frågan: Men hallå, är detta rimligt?

Libyen och Irak är två länder som de tyckte absolut måste bombas sönder och samman. Där råder i dag ett demokratiskt vakuum. Lokala banditgäng plågar och suger ut befolkningen under olika religiösa förevändningar. Och nu gäller det Ryssland. Varje dag skriver DN – på diktamen som det tycks – om hotet från Putin, och om vikten att stödja Nato.

Våra politiker rättar mangrant in sig i ledet; Alliansen, ja självklart; men också sossarna, som ju borde vårda svensk neutralitet och arvet från Palme; och Miljöpartiet som kanske skulle

fundera lite på hur upprustning, jättemanövrer och krig påverkar miljön. Men regeringen väljer krigshets framför alliansfrihet, det sänder dåliga signaler både åt väst och åt öst.

Om Sverige skulle säga nej till Nato, börja rusta ned, sluta med vapenexport och i alla lägen propagera för fred, skulle vi kunna få ett trendbrott i världen. Fred måste vara det första steget mot en vettigare, mer hållbar värld. Paradoxalt nog vore det säkert ett bra försvar också. Många miljarder människor skulle bli rasande om någon angrep det enda landet som verkar för fred på jorden.

Jag försvarar inte Putin, men hallå, han är inte det stora hotet mot världsfreden, lika lite som Kadaffi och Saddam. Ryssland har inte kapacitet att föra ett stort angreppskrig. Det är faktiskt bara USA som har den kapaciteten. Om de skulle välja att bomba sönder Ryssland skulle världen få problem, med olja, atomkraft och kärnvapen utan kontroll.

Men det finns sannolikt dolda agendor. USA kan ju faktiskt uttala både militära och ekonomiska hot. De har kanske sagt åt den svenska regeringen att stödja Nato, annars jävlar… Ja, och sen vet ni vad jag brukar säga. Det är även en klassfråga. Det finns en elit som verkar kontrollera politikerna i alla länder och dem kommer vi aldrig få tillfälle att avsätta i några demokratiska val. Vad de vill får vi aldrig veta, förrän det är för sent.

26 juni 2015

Pacifistisk socialism, finns det?

Text och bild: Staffan Castegren

Populärkulturen normaliserar kriget och bagatelliserar dödandet.

När det blev aktuellt för mig med värnplikt hade jag redan sen länge bestämt mig för att vägra. Mina skäl hade dock hunnit ändra sig med tiden. Som femtonåring var jag pacifist, men när jag väl kom till mönstringen sa jag att jag inte ville ingå i den armé som bara trettio år tidigare sköt arbetare i Ådalen, det här var på 60-talet, men att jag absolut stödde tredje världens befrielsekamp.

Den inställningen har jag argumenterat för sen dess. Om förtryckarna har vapen måste de förtryckta beväpna sig och kämpa för sin befrielse, som i exemplet Vietnam. Men det har hela tiden funnits ett tvivel. Det har legat på det personliga, moraliska planet. Jag vill absolut inte att någon avsiktligt ska döda mig och jag vill inte heller döda någon annan människa.

Jag tror att vi är biologiskt programmerade att vara solidariska, vänliga och hjälpsamma mot varandra. Jag tror att folk som dödar andra människor får psykiska skador. Många verkar kunna förhärda sig, men de är sannolikt känslomässigt handikappade för all framtid. Jag har väl egentligen inga vetenskapliga belägg för det, men mitt hjärta säger mig att det är så.

Men vad kan en hjärtnupen i-landspacifism ge åt människor som lever i totalt förtryck, med militära förband som stryker omkring och stjäl boskap, bränner byar och våldtar kvinnor. Vore inte ett modernt höghastighetsgevär en bättre gåva? Jo, kanske det, men vapenindustrins logik säger oss att det efter varje nytt vapen strax kommer ett som är ännu starkare och modernare.

***

Det finns inga bevis för något omfattande krigande före övergången till jordbruksekonomi. Kriget kom först när bosättningarna blev större och skapade ett mervärde som kunde försörja en parasiterande överklass. Och våldet riktades alltid först mot människorna i den egna gruppen, när de helt naturligt reagerade mot det nya orättvisa klassamhället.

Senare lärde sig de styrande att kanalisera våldet utåt, mot andra grupper och då uppstod den krigskultur som vi fortfarande lever i. Alla politiker har sen dess betraktat krig som något beklagligt, men oundvikligt. Även vår nuvarande svenska regering bestående av socialdemokrater och miljöpartister tycker att vapenexport och upprustning är bra idéer.

I kulturen har kriget haft sin självklara plats, från Josua i Bibeln, via Sven Dufva till Aragorn i Sagan om ringen. Beethoven skrev ett hemskt stycke om Wellingtons seger vid Waterloo och filmare, från D.W. Griffith och Eisenstein till James Cameron och George Lucas har bidragit till att normalisera kriget och bagatellisera dödandet.

Krig och medier har alltid gått sida vid sida. Även för tusentals år sen, när det naturligtvis inte fanns några tidningar, dokumenterade ”stora” furstar sina bestialiska dåd; om hela berg av avhuggna huvuden; om tio tusen besegrade soldater som fått ögonen utstuckna, alla utom var hundrade som skulle leda den beklagansvärda karavanen hem igen.

Syftet med sådana beskrivningar var att sprida skräck. I dagens medievärld gör man tvärtom, man demoniserar motståndarna genom att beskriva deras fasansfulla dåd. På så sätt skrämmer de styrande oss att tro på behovet av ständig upprustning. Tiotusentals döda i anonyma drönarattacker känns inte lika brutalt som hundra halshuggningar.

***

Men är krig en bra idé? Jag tyckte det på 60-talet, under vissa betingelser, men nu är jag inte lika säker. Våld, och fruktan för våld har korrumperat människor såväl som hela kulturer i bortåt tiotusen år. Det räcker nu. Vi måste ställa frågan: Vilka är det som vill ha krig? Svaret har alltid varit detsamma: Det är en liten smal elit som med våld vill befästa sin makt.

Den här eliten är väldigt svår att komma åt eftersom den i princip äger allt, och inte bara materiella ting, utan även politiker, jurister, militärer, forskare, mediefolk och andra befattningshavare. De kan styra ekonomiska flöden; välstånd åt allierade och nöd åt länder som står dem emot, inte ens de skenbart oberäkneliga finanskrascherna förändrar någonsin maktbalansen.

Grönland, Island och Costa Rica har inget eget försvar. En väg mot global nedrustning vore att flera länder ensidigt följde deras exempel. Men om detta ska ske i Sverige, måste folket först erövra den politiska makten. Det låter kanske paradoxalt i en demokrati, men faktum är att vi i dag bara kan välja bland politiker som tror på tillväxt, försvar och marknadsliberalism.

Vi vet alla att vi måste åstadkomma stora förändringar inom en mycket snar framtid, det handlar om miljö, svält, förtryck och krig. Alla dessa frågor hänger ihop, och måste lösas tillsammans genom stora globala överenskommelser. Men det är den smala eliten som bromsar utvecklingen genom sina politiker och sina medier.

Så länge världen styrs av en grupp människor som bara utgör någon procent av jordens befolkning har vi ingen verklig demokrati. Vad som skulle behövas är brett politiskt basarbete och internationell solidaritet, till dess vi får politiker som vågar säga nej till eliten, eller kanske snarare, inte vågar låta bli att säga nej till eliten.

***

Jag tror på rätten att vara utopisk. Varför inte följa Lysistrate? Jag tror att det går att skapa en bättre värld. Somliga må kalla mig naiv, men hellre det, än uppgivet cynisk, för det är just det eliten vill att vi ska vara. En global solidaritet är egentligen vårt enda vapen. Att kräva sin rätt till självförsvar leder inte framåt. Det vi ska kräva är rätten att inte bli utsugna och förtryckta.

Jag tror på socialismen, men jag hoppas på en ny, smartare, mer tidsenlig socialism. Det måste vara tillåtet med privat företagsamhet, men inte den rovkapitalism vi ser i dag. Klart att folk ska dricka öl och spela rock, men drogmissbruk och kulturell likriktning ska motarbetas. Jag tror på en frihetlig vetenskaplig socialism, med en kraftfull global styrning av ekonomin.

Men frågan är hur man propagerar för sånt bland amerikanska teaparty-republikaner eller fundamentalistiska jihadmuslimer. Och frågan är vad som händer om en majoritet av fredliga nationer kräver i FN att USA och Kina börjar nedrusta. Ett inringat rovdjur kan plötsligt göra desperata utfall, och huggtänderna i det här fallet är interkontinentala kärnvapenmissiler.

19 juli 2015

Riksdagsvalet 1936

Text: Staffan Castegren, **Bild**: Nils Castegren

Det går inte att ta miste på högermannens godmodiga, jovialiska förakt.

Den här bilden tog min pappa den 20 september 1936 utanför en vallokal. Jag kan inte se var någonstans det är, och jag vet inte om han var där för att rösta i andrakammarvalet eller om han jobbade som nån sorts funktionär. Men bilden har ett intresse även i dag. Det finns så många beröringspunkter mellan 30-talet och vår tid.

Fyra år tidigare, vid valet 1932, fick Per Albin Hansson bilda regering, trots att borgarna hade majoritet i andra kammaren. I slutet av mandatperioden blev regeringen överkörd av riksdagen i två viktiga frågor. Då valde Per Albin att avgå, och Bondeförbundets Pehrsson-Bramstorp bildade regering. Depressionen kastade fortfarande skuggor i landet och klasskillnaderna var stora. I Europa växte fascismen.

Det finns en föreställning om att Sverige var svårartat nazifierat på 30-talet. Men de två nazistpartierna fick tillsammans bara 0,7 % av rösterna 1936. Det är där den stora skillnaden mellan då och nu finns. SD sägs ju vara största parti i Sverige i dag (enligt ett av många institut). Varför fick nazisterna inga röster på 30-talet i vårt land?

Den stora skillnaden låg hos sossarna. De hade då en av sina främsta ideologer någonsin, Ernst Wigforss. Han var inspirerad av ekonomen John Maynard Keynes och partiet hade en vision och en riktning och en trovärdighet som drog väljare. Folk kunde med egna ögon se att tillvaron förbättrades för det stora flertalet. I valet 1936 fick de 45,9 % av rösterna.

Det fascistiska tankegodset är ju rätt enfaldigt. Det går bara hem när stora väljargrupper känner sig marginaliserade och övergivna av samhället. Så var det inte i Sverige på 30-talet. Sossarna stod upp mot klassamhället. I dag är det annorlunda. Alla partier har fastnat i samma marknadsliberala sörja som per definition lämnar en tredjedel av befolkningen utanför.

Mannen med studentmössan och det goda självförtroendet delar ut valsedlar åt Svensk samling, som var en valplattform för Allmänna valmansförbundet, det vill säga Högerpartiet, det som senare blev Moderaterna. På den tiden var studentmössan en tydlig klassmarkör. Mannen till vänster delar ut Kommunisternas valsedlar.

Det går inte att ta miste på högermannens godmodiga, jovialiska förakt och kommunistens förgrämda, halvt bortvända klasshat. Det är snart 70 år sen, bara en dryg månad efter de olympiska sommarspelen i Berlin. Om två år kommer Chamberlain svamla om Peace in our time och 1939 bryter andra världskriget ut. Snart ska pappa fylla 28 år.

21 augusti 2015

Näthat

Text och bild: Staffan Castegren

Ett anonymt budskap i den riktiga världen.

När jag var liten gick jag ofta med ett stycke krita i fickan. Den var bra till att rita på asfalten, gubbar, stjärnor, och streck och rutor till olika spel. En gång ritade jag ett indianhuvud som var flera meter stort på Högalidsskolans skolgård. Det blev kvar ända till nästa regn. Stolt såg jag att de andra eleverna gillade det och undvek att trampa på kritstrecken.

Kritan gick även att använda på plank och jag minns att jag skrev ord som kuk och fitta och Kilroy was here. Men jag skrev aldrig nåt om andra, framför allt kanske för att jag var rädd att få spö. Långt senare, när Nixon var president i USA minns jag att jag skrev med min tuschpenna, Lee Harvey Oswald, var är du? Ditt land behöver dig.

Vad som var typiskt för mitt, och sannolikt allt, gatuklotter var att jag ville förmedla ett budskap, men inte behöva stå för det. Budskapet kunde vara, till exempel, kuk, och jag ville att andra skulle se det, men inte att morsan skulle veta att det var jag som skrivit det. Eskalering var viktigt också, om nån annan skrivit kuk på väggen fick jag skriva kukjävel.

Det finns vissa likheter med dagens internetvärld, bland annat en oklar anonymitet, och det gäller inte bara hat. Om nån lägger ut en bild på sig själv på Facebook kommer det omedelbart en massa kommentarer om utseende: fining, snygging, kramiz finaste fina du och liknande överdrivna utsagor. Så säger man knappast muntligt, när man är i verkligheten.

Men på Facebook är alla barn gulliga, all mat ser mumsig ut, all aktivitet är kvalitetstid och har hög mysfaktor. Till slut räcker inte språket till. Varje inlägg måste förstärkas med en hel

rad smileys, som numera finns i sådana enorma mängder att begripligheten går förlorad, åtminstone för mig. Andra verkar tycka att en text utan smileys är kall och oartig.

Eskaleringen är viktig inom näthatet. Om nån skriver: jag känner en balanserad oro inför Löfvens politik, svarar kanske nån: Ja, den är jobbig, och nästa skriver: förbjud de jävla sossarna, och nästa: Lee Harvey Oswald, var är du? och sen är dörren öppen för bestialiska överdrifter. Ändå skulle bara en försvinnande liten minoritet gå från ord till handling.

Det är ju väldigt likt det där bakgårdplanket jag skrev om, både anonymiteten och eskaleringen. Att argumentera mot, till exempel, feminism kräver en viss verbal förmåga, och upplevs som tråkigt. Därför sitter den där finniga pojkspolingen som har svendomen kvar och skriver att han ska straffknulla diverse kvinnor.

Sanningen är naturligtvis att han skulle skita på sig om han träffade en tuff pussy riot-tjej öga mot öga. Men volymratten i språket har fastnat i högsta läget. Antingen är det äckliga fula hora, eller gulligaste fina du, förstärkt med enfaldiga piktogram. Det är den världen många lever i, ett opium för folket så gott som något, i klass med religionen och medierna.

31 augusti 2015

När alla springer åt samma håll

Text och bild: Staffan Castegren

Vart är vi på väg den här gången?

När alla okritiskt anammar samma källor och springer åt samma håll, då är det dags att stanna upp en stund och reflektera. Vad är det som händer? De olika krigen som folk flyr från har pågått en stund. Flyktingströmmen sägs ha ökat, men siffrorna är osäkra. Folk har dött under flykt under flera års tid, inte minst på Medelhavet. Vad är det som är speciellt just nu?

Facebook är en arena där de riktigt duktiga pr-människorna kan nå fantastiska resultat. Se bara på SD:s tunnelbanereklam. Utan den förväntade Facebookreaktionen skulle de knappast brytt sig. Och nu är vi här igen. Men vem är det som regisserar den här gången? Det är svårt att reda ut, men man kan åtminstone titta lite på de tankar som återkommer.

En person som varit mycket aktiv de senaste dagarna skrev på sin FB-vägg: ”Aylan Kurdi, Må Gud förlåta oss.” Visst kan man be om förlåtelse för likgiltigheten för de miljoner barn som dör av smutsigt vatten och svält, som bombas av amerikanska drönare, som slaktas av vanvettiga islamister. Men varför ska alla nu samtidigt bry sig om bara ett enda barn?

Hans Rosling delas av många, och han är verkligen fantastisk som folkbildare, men trots att han säger sig vara så ödmjuk växer hans arrogans. Han pratar om olika grupper som har det olika bra, men han talar aldrig om den översta procenten, aldrig om dem som blir snuskigt rika på fracking, genmanipulerad mat, svindlerier inom kapitalhandeln och icke hållbar industriproduktion.

Ikea går ut och skänker över 300 miljoner till flyktingar, men till vilka flyktingar? SD vill ju att Sverige ska hjälpa de flyende på plats, inte ta hit dem. Gamle Kamprad, med sin politiska bakgrund väljer att köpa mat och tält till ett jättelikt flyktingläger i Afrika, och visst är det bra, men det löser ingenting, utan upprätthåller bara status quo.

Någonting man nästan inte ser alls på Facebook är ansvarsfrågan. Varför flyr folk? Varför finns det obegränsat med vapen? Varför bombas vissa länder sönder och samman, Irak, Libyen, Syrien? Jag kan inte påstå att jag har svar på de här frågorna, men jag känner att det blir fel om vi enskilda människor ska ta på oss skuld. Ansvaret ligger på en högre nivå.

Som sagt i dag springer alla åt samma håll, och jag är väl en jävla tjurskalle när jag känner att det är dags att stanna upp en stund. Det finns krafter som vinner på desinformation. Kan det sluta med att en ny växande opinion vill bygga ut försvaret, gå med i Nato och starta krig mot Ryssland? Eller har vi ännu inte sett den djupsinniga undermeningen i kampanjen?

4 september 2015

Vad säger Hans Rosling egentligen?

Text och bild: Staffan Castegren

Solnedgångarna blir allt vackrare när växthusgaserna ökar.

Jag har gått och tänkt på det där klippet med Hans Rosling som valsade runt i medierna för några veckor sen, ni vet där han ”läxade upp” en dansk journalist. Då sa han att alla jordens människor visst kan ha bil och tvättmaskin. Industrin kommer att bygga enheter som är energi- och resurssnåla. Det visste han säkert för han hade talat med näringslivets toppar.

Den tilltron tycker jag är egendomlig i ljuset av Volkswagenskandalen. Den visar ju snarare på att den ekonomiska eliten kommer att fortsätta att till varje pris maximera sina vinster, även om människor och miljö lider obotliga skador. Valet mellan att tjäna en tusenlapp till, eller att förbättra miljön är inte svårt för dessa människor.

Vi är i en situation där vi skulle kunna byta energiparadigm på tio år, teknologin för vind-, våg- och solkraft finns redan. Då plötsligt sjunker priserna på fossila bränslen så att det ekonomiska incitamentet för en förändring försvinner. Det är inte blinda marknadskrafter som styr det. Det är medvetna beslut från människor som vill skydda sina investeringar.

Men det gällde Rosling. I går stod han där igen i rampljuset, som en dyrkad Messiasfigur. Till och med Filip och Fredrik, vars egon är monumentala, gjorde sig till skolpojkar och satt tysta vid mästarens fötter. Men vad sa han egentligen? Jo han visade redan kända siffror på hur många flyktingar det finns, och tyckte att de borde få 25 kronor var, i stället för 10.

Själva kriget, sa han, själva orsaken till flyktingströmmen, berodde på ondska, som måste besegras. Men vems ondska? IS, Assads, Saudiarabiens, USA:s eller Putins? Eller kan de stora oljebolagen ha något med saken att göra? Eller är dagens krig del av en längre historia, där de rika länderna, inklusive Sverige, sannerligen inte är utan skuld?

Hans Rosling är en enastående föreläsare, men man kan inte förändra världen med siffror och pedagogik. Det krävs en ideologi också, och hans ideologi gör mig orolig. Han säger att alla ska ha bil och tvättmaskin. Det tycker nog industrin låter bra. Själv tycker jag att en gemensam tvättstuga som utnyttjas av tusen familjer är bättre än tusen tvättmaskiner.

Hans allmänna budskap är att allt blir bättre. Det invaggar politikerna i en falsk trygghet. Om han i stället hade uttalat ett starkt stöd för kollektiva lösningar, skulle kanske de enorma biltrafikinvesteringarna i Stockholm ifrågasatts. Han problematiserar aldrig eliten som äger världen, och han verkar tro att miljöproblemen ska lösa sig själva.

Men för varje år stiger jordens medeltemperatur en liten aning, och den så kallade ”overshoot day”, dagen då vi förbrukat mer än vad jorden ger, flyttas för varje år framåt i almanackan, i år var det den 13 augusti. Snart kommer vi behöva två jordklot. Allt blir inte bättre, Hans Rosling. En del saker blir sämre i en skrämmande takt. Vi måste börja fråga vem som är ansvarig för det.

30 september 2015

Den där yttrandefriheten

Text och bild: Staffan Castegren

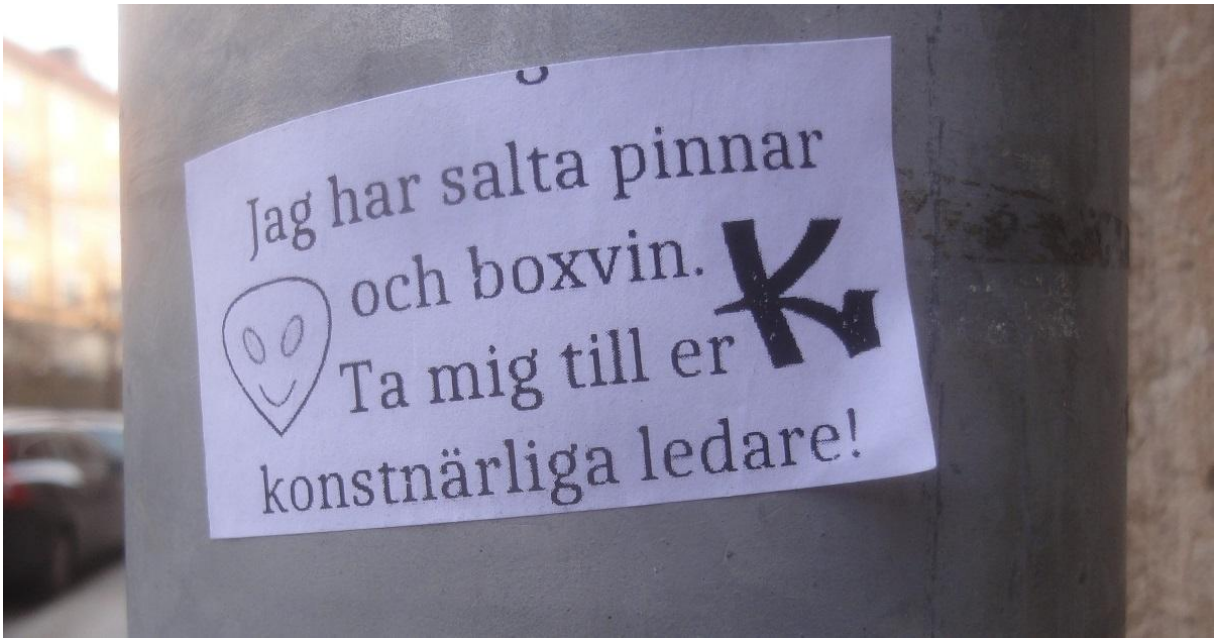

Vi får skriva vad vi vill i Sverige och det är naturligtvis bra.

Det här med yttrandefrihet, är det så intressant egentligen? Ordet hålls upp som en helig relik av folk i politiken, medierna, Amnesty, Pen och andra framstående kollektiv. Men det går naturligtvis även att diskutera denna frihet. Hur fria är vi egentligen? Vad händer om man i stället lyfter fram ordet yttrandeföreträde?

Visst har vi yttrandefrihet i Sverige. Vi får säga vad vi vill, vi får skapa konst, musik, dans och teater. Vi kan lägga ut på Facebook, blogga, starta podradio eller en Youtube-kanal. Det är bara resurserna och fantasin som sätter gränserna. Och många utnyttjar de här möjligheterna. Det lär finnas uppåt en halv miljon bloggar i Sverige. Ett gott betyg för demokratin.

Men problemet är att nå ut. En överväldigande majoritet av alla bloggare har få eller inga följare. De utnyttjar sin yttrandefrihet, men det är bara mamma, brorsan och tre kompisar som läser. Rådet de får är att tro på sin dröm, att skriva om sånt som folk vill läsa och att marknadsföra sig bättre. Men det är ett bedrägligt resonemang.

Man har rätt att säga vad man vill, men man kan inte kräva att någon ska lyssna. Man kan skapa hur underlig musik man vill, men man kan inte kräva att bli recenserad eller spelad i radio. Det är inte en demokratisk rättighet. Det faktiska yttrandeföreträdet, det vill säga rätten att både få yttra sig och bli uppmärksammad, är förunnat ett fåtal människor.

De som når ut är kända offentliga personer, yrkesverksamma journalister, eller diverse marknadsanpassade entreprenörer. Somliga är fria debattörer med viss integritet, andra är avlönade språkrör för olika intressegrupper. De framgångsrika bloggarna har stora läsarskaror, men de skriver i princip bara samhällsfrånvända texter om hälsa, mat, inredning, skönhet och kläder.

Ojämlikheten är inbyggd i systemet. Vårt samhälle består ju av stora, starkt centraliserade strukturer. Visst kan enstaka personer i undantagsfall slå sig in i eliten, men 99 % av befolkningen kommer aldrig att nå dit, hur mycket de än tror på sina drömmar. De har bara två uppgifter; att konsumera varor, kultur och ideologier, och att sälja sitt arbete.

Här förtjänar det att påpekas att yttrandeföreträdet på vänsterkanten också är synnerligen begränsat. Det är lika svårt för en okänd att få in en artikel i Aftonbladet och Etc som i DN. Även här bygger systemet på att det finns ett litet antal åsiktsproducenter och ett stort antal åsiktskonsumenter som ska lyssna, läsa och lajka.

Man kan konstatera att de ingrepp i yttrandefriheten som diktaturer ägnar sig åt är rätt korkade, eftersom de bara skapar ilska och motstånd. Den demokratiska modellen är mycket effektivare. Om man släpper yttrandefriheten fri, men låter skenbart objektiva marknadskrafter begränsa yttrandeföreträdet, skapar man ett balanserat system utan tvång.

Då kommer det att finnas hundratusentals förhoppningsfulla människor med yttrandefrihet: poeter, musiker, konstnärer, sömmare, snickare, smeder och vildhjärnor som för en fortlöpande monolog ut i tomheten. Sedan finns det de som har yttrandeföreträde. De bryr sig inte nämnvärt om vad alla dessa människor säger, men de kommer ständigt kämpa för deras rätt att få säga det.

Detta är det demokratiska systemet. De som inte har några följare kommer att skylla på sig själva och sin brist på begåvning och karisma. De som har en stadig läsekrets kommer anse sin egen framgång rimlig och välförtjänt. I detta system förekommer ingen censur. Marknadskrafterna ser till att de kloka och balanserade hörs och att de förryckta rabulisterna bara skriker in i väggen.

Och lustigt nog har det blivit så att de ledande debattörerna nästan bara diskuterar ämnen som inte är samhällsfarliga, musiken som kommer fram i medierna är slätstruken, litteraturen förutsägbar och teveprogrammen avskrädeshögar av förnedring och människoförakt. Den lilla gruppen med yttrandeföreträde verkar ha blivit elitens vaktpost mot den alltför vildvuxna yttrandefriheten. Det finns de som spjärnar emot, men makten korrumperar.

9 november 2015

Lögnen om terrorhotet

Text och bild: Staffan Castegren

Vilka är det som styr över våra tankar?

”Låt mig få leva, jag vill inte dö”, skaldade Torkel Rasmusson 1969 på Gunder Häggs första platta, och det får man väl säga är en rätt rimlig önskan. Men frågan är hur man ser på döden. Är den oundviklig när sanden väl runnit genom timglaset, eller kan man skydda sig?

Den grekiska dramatikern Aischylos lär ha fått en sköldpadda i huvudet, släppt av en örn från hundra meters höjd. En sådan död är lotteriartad och omöjlig att förutse. Andra dödsorsaker kanske man kan påverka. Om man till exempel slutar spelar rysk roulett ökar man sannolikt sin livslängd högst betydligt.

Den vanligaste dödsorsaken i Sverige är hjärt- och kärlsjukdomar. Den näst vanligaste är tumörer. Här finns många livsstilsbetingade orsaker. Undvik rökning, junkfood och diverse transfetter. Förbjud alla ämnen som forskningen säger är cancerogena. Då skulle vi bli bra mycket äldre.

Andra farligheter är fall, trafikolyckor, mord och självmord, oavsiktliga förgiftningar, psykiska störningar, drunkningar och alkohol- och narkotikamissbruk. En rejäl satsning på dessa områden skulle sannolikt ge mycket goda resultat.

Men så finns det sådana slumpartade händelser som Aischylos sköldpadda, att plötsligt falla ner i ett slukhål, att snubbla när man ska hänga upp sin nyslipade Global-kniv, eller, för att ta ett aktuellt exempel, att bli dödad av muslimska extremister.

Chansen att sådant ska drabba oss är mycket liten. Visst är det bra om gatukontoret har koll på trottoarernas hållfasthet och att polisen spårar terrorister, och samhället ska naturligtvis bära de kostnaderna, men det finns ingen orsak att skrämma skiten ur folk.

För det är så, både i Frankrike och i Sverige, att de stora multinationella tobaks-, mat-, kemi- och oljebolagen dödar oändligt många fler människor än vad muslimska terrorister gör, men det är inte så ofta det nämns i braskande rubriker på löpsedlarna.

Naomi Kleins bok, Chockdoktrinen från 2007 ger en ganska plausibel förklaring till händelserna som skakar världen i dag, framför allt den rasande skrämselpropagandan i alla medier. IS må ha en egen agenda, men de spelar även mäktigare krafter i händerna.

Kapitalismen har alltid tillämpat metoden härska genom att söndra. Att göra européerna livrädda för något som i verkligheten är mindre farligt än att åka bil är ett sätt att leda bort uppmärksamheten från de inskränkningar i demokratin de vill göra.

Och mycket riktigt, nu går Stefan Löfven ut och föreslår att staten ska sprida virus och spiontrojaner på medborgarnas datorer och mobiler. Tänk om han kommit med ett sådant förslag i senaste valrörelsen. Det skulle knappast gett några röster.

Det är även lätt att föreställa sig att det så kallade frihandelsavtalet, TTIP, nu plötsligt och obemärkt slinker igenom beslutsorganen och att den kommande stora miljökonferensen inte heller denna gång når några resultat som stör tillväxten.

Allt sedan det första korståget 1096 – 1099 har vi i den kristna västvärlden dödat muslimer. I början hände det väl ibland att de gav igen, men vår överlägsenhet har växt och de senaste 200 åren har de haft större skäl att frukta vår terror än vad vi haft att frukta deras.

Men ändå sitter vi här i dag och låter oss skrämmas. Medierna ljuger oss rätt i ansiktet och skapar konflikter mellan människor som borde slå sig samman och vända sig mot de verkliga terroristerna. Samma jävla visa gång på gång. Hur ska vi få stopp dem? Är det nån som har några förslag?

20 november 2015

Varför uppför sig folk illa?

Text och bild: Staffan Castegren

När folket strider inbördes och bekräftar sitt eget förtryck, då har eliten lyckats.

Varför slåss fotbollshuliganer? Varför röstar folk på SD? Varför uppför sig män illa mot kvinnor? Varför finns det anorexia och självskadebeteende? Varför går unga män med i IS eller skjuter ihjäl barn i skolor i USA? Det här kan inte vara ett normalt mänskligt beteende som växt fram för att det ger oss fördelar. Det måste finnas andra förklaringar.

Människan är en ung art. Vi har funnits i ca 200 000 år. Vad vi än bär med oss i vår biologiska ryggsäck, är vi ändå i första hand människor. Vi må stamma från andra, aggressivare arter, men vi har en egen uppsättning strategier som gjort oss till vad vi är. Vi bär med oss insikten att empati, solidaritet och nätverksbyggande gynnar oss.

För att förstå det typiskt mänskliga måste vi söka oss tillbaka till de första 190 000 åren, det vill säga den allra största delen av människans livstid. Då levde vi ett tämligen fredligt och jämlikt liv, inga krig, inget kvinnoförtryck, men mycket fritid. Ledare valdes utifrån

erfarenhet och kunskap, inte efter styrka och aggressivitet. Det var då vi lärde oss att vara människor.

Men så hände något. Jordbrukets genombrott för cirka 10 000 år sedan ledde till en helt ny situation, till befolkningsökning, och till klassamhället och till de ständiga krigen. De många underordnade böndernas arbete skapade ett mervärde som en liten elit tog hand om. Denna elit förstod att undersåtarna ständigt måste hållas nere och det gjorde de med våld, religion och konst.

När högkulturerna kom skapades berättelser i varje land om den egna nationens förträfflighet och de egna gudarnas överlägsna kraft. Det skrevs diktverk om krigiska män och vackra kvinnor och det skapades mänskliga förebilder som kom allt längre bort från livsinnehållet hos alla de där som lärde sig att bli människor under de första 190 000 åren.

Och så fortsatte det genom årtusendena. I varje tid skapade nya härskare nya lögnaktiga berättelser som hade till syfte att uppmuntra till lydnad och underkastelse. När folket knorrade pekade eliten ut andra fiender: människorna i grannlandet, eller häxor, judar, romer, invandrare, irakier och syrier. Att härska genom att söndra har alltid varit elitens mål och så är det än i dag.

I vårt rasande informationssamhälle utsätts vi fortfarande för samma påverkan att vara något vi inte är. Inget barn föds med en önskan att bli soldat, kvinnoförtryckare, heltidsarbetande eller anorektiker. Inne i den genetiska koden finns kunskapen om vad en människa är. För eliten i alla länder har det i alla tider varit ett livsvillkor att bekämpa den kunskapen.

Folk undrar varför unga invandrarmän bar sig illa åt mot kvinnor i Köln på nyårsnatten. Det är inte så svårt att förstå. De uppfostras till att bete sig så. De kommer från patriarkala kulturer med en kvinnofientlig elit. Sedan fyller de på med västerländsk film och pornografi och får exakt samma budskap där: Våld är ok och kvinnor är till för mannens lust.

Man kan också fråga varför så många kvinnor svälter sig. Varför köper de smink för tusentals kronor? Varför går de tunnklädda mitt i vintern och visar upp sina kroppar? Jo, även de uppfostras. Ständigt påminns de om att skönhet är en kvinnas första plikt. Redan tioåriga flickor som borde klättra i träd och spela boll lär sig vad lårgap och foundation är.

Klassamhället har vållat kanske upp till en miljard människors död i meningslösa krig. Det har orsakat en miljöförstöring som nu hotar vår existens. Men frågan är om inte det värsta brottet är manipulationen med människans innersta natur. Vi är så mycket mer än de fördummade konsumenter av skräpmat och förnedringsteve de gjort oss till.

På 1980-talet diskuterades ett förbud mot brutala vålds- och sexskildringar. Det kom senare att beskrivas som töntig moralpanik som ville begränsa människors fria val. Det är möjligt att det var töntigt, men tro inte att de här fria valen är så fria. Redan romarna pacificerade folket med bröd och skådespel. Det här är precis samma sak: Ge folk sex och våld så håller de sig lugna.

Vi uppfostras till att bete oss illa. Att värja sig mot denna massiva hjärntvätt är en daglig kamp. Och det är fantastiskt att så många lyckas. De flesta minns någonstans vad vi är och hur vi ska uppföra oss. Skitstövlarna på gatan kan vara en verklig plåga i stunden, men det stora

problemet är ändå den styrande eliten, och det tio tusen år gamla klassamhället, som ännu lever och frodas.

13 januari 2016

Klossa kapitalismen

Text och bild: Staffan Castegren

Ett halvt kilo kaffe? Trodde du ja. Känn dig blåst.

När jag var liten lärde jag mig att det var okamratligt att stjäla – åtminstone från kamrater. Det var inte bara oschyst, det var olagligt också, man kunde hamna på uppfostringsanstalt. Men jag lärde mig också, mycket tidigt, att det fanns de som stal hej vilt och som aldrig hamnade på anstalt därför att det på något oklart sätt var lagligt för dem.

Coca cola-flaskan var av tjockare glas än de vanliga läskedryckerna och rymde därför mindre läsk, men den var ändå inte billigare. Jag frågade alla varför detta var tillåtet, men ingen kunde svara, varken kompisar eller vuxna. Det fanns tablettaskar och godispåsar som bara var halvfulla. De ville lura i oss att vi fick mer godis bara för att förpackningen var större.

Jag drack aldrig Coca Cola, jag föredrog Loranga och Pomril, och jag har fortfarande inte förlåtit dem. Jag tycker att det är ett riktigt banditbolag som borde sättas på uppfostringsanstalt. Men jag har också förstått att de här ständiga småstölderna är inbyggda i vårt ekonomiska system och att de är precis lika lagliga nu som de var då.

Jag slutade röka för några år sedan, men nyligen tittade jag på ett paket och såg att det innehöll 19 cigarretter. Vad i helvete! Det har alltid varit 20 i ett paket. Inte sänkte de väl

priset? nej, de bara snodde en cigarrett ur varje paket. Och kaffe? När köpte du ett halvt kilo kaffe senast? Glöm det. De flesta förpackningar innehåller nu bara 450 gram. De har snott 50 gram.

Jag brukar gärna titta på Antikrundan. Men de skurkarna har också kommit på att ha tjockare glas i flaskan. Förut gällde regeln en stad, ett program. Det blev väl cirka 25 värderingar. Nu gör de två program på varje stad, men med samma antal värderingar. De fyller ut programtiden med naturbilder, meningslösa intervjuer och ett evigt tjat om nån jävla app.

Melodifestivalen är ju ännu värre. Det som tidigare var ett program har blivit fem, eller vad det är. Och de serverar inte mera smör, bara en allt större brödbit att breda ut det på. Men de här små skurkstrecken är ändå ingenting jämfört med löneslaveriet, alla varors inbyggda slitage och bankernas svindlerier. Jag säger som jag gjorde som barn på 50-talet: Klossa kapitalismen!

25 januari 2016

Fula hus

Text och bild: Staffan Castegren

Olika tider ger olika avtryck i stadsbilden.

Jag var på en demonstration utanför Stadshuset häromdagen. Vi protesterade mot byggandet av det stora curryfärgade Nobelhuset på Blasieholmen. Men sanningen är den att mitt engagemang mot huset i sig egentligen är ganska svalt. Jag gick dit i studiesyfte för att se på människorna och för att höra deras argument.

Jag har varit på många demonstrationer sedan de första Vietnamprotesterna på 60-talet. Jag kan minnas US Trade Center på Vasagatan, polisbrutaliteten 20 december 1967 och den stora demonstrationen mot USA:s krig i Irak på Norra Bantorget, Kärrtorp 2013. Då var ilskan, engagemanget och beslutsamheten intensiv. Man kunde nästan ta på den.

Utanför Stadshuset var det annorlunda. Det var en verserad samling människor med hög medelålder och inkomst och självklart kulturellt och socialt kapital. Från podiet talades det om vikten att inte riva hus som minner om den svenska stormaktstiden. Det klagades även på arkitekternas brist på smak och pietet.

Jag var där i en timme ungefär och under den tiden var det bara män som talade. Till slut ledsnade jag på ojämlikheten och den allmänt borgerliga inriktningen. På bussen hem insåg jag att jag måste tänka över detta. Är det verkligen värt att stå ute i aprilkylan och protestera mot just detta hus?

Varje tid sätter sina avtryck i en växande stad. Så är det överallt och så kommer det alltid att vara. Huset på bilden ovan är väl ganska fult, men det är ju också tidstypiskt och detsamma kan man säga om Nobelbygget. Jag tror att stadsbilden kan svälja dem. De är inte brott i klass med skövlingen av Stockholms innerstad på 50-, 60- och 70-talen.

Det som stör mig i den här frågan är snarare den ständiga beredvilligheten hos politikerna att ge våra pengar till eliten. Tomten på Blasieholmen är naturligtvis värd massor. Den skänker de till Nobelstiftelsen. De bekostar även arkeologiska undersökningar, gatornas breddning, en ny kaj och ett trevligt litet torg för stiftelsens besökare.

Hur många hundra miljoner kommer allt detta att kosta? Det vet inte politikerna. Men inom Wallenbergsfären och H&M, som är medfinansiärer, vet man att det är en god affär. Om tio år har sannolikt Nobelstiftelsen sålt huset till dem. Stiftelsen hyr det utrymme de faktiskt behöver, kanske 30 %. Men vad händer med resten?

Jo, finansiärerna kommer att äga en fastighet, på tomtmark som vi skänkt dem, där internationella koncerner kan hyra kontorsutrymme för astronomiska summor och bada i glansen kring Alfred Nobels namn. Då kommer den fula gula lådan verkligen bli en nagel i ögat och folk kommer att fråga sig: Varför gick vi med på det?

Moderaterna och centern har varit med om att slumpa bort våra tillgångar till sina vänner inom näringslivet. Nu har de och sossarna slagit sig samman i denna nya stöld från det allmänna. Förr i tiden tillgrep myndigheterna räfst och reduktion av de förläningar eliten fått av kronan. Det börjar bli dags för det igen. När reser sig en politiker upp och kräver det?

27 april 2016

Vad gör vi med eliten?

Text och bild: Staffan Castegren

Ska vi rädda världen måste ta makten över framtiden.

Det finns en sanning som nästan alla vuxna människor känner till, men som väldigt sällan tas upp i samhällsdebatten. Den viftas ofta bort med ordet konspirationsteorier, trots att alla vet att det faktiskt är en objektiv sanning. Om man skulle förklara den för ett barn som ännu inte följer nyhetsflödet eller pladdret på internet skulle den framstå som en monumental och obegriplig orättvisa, och det är ju just precis vad den är.

Jag talar naturligtvis om det faktum att det finns en elit i världen som består av ca en procent av befolkningen. Denna elit äger i princip allt. Den äger banker, finansinstitut och försäkringsbolag; medier, reklamföretag, lobbyorganisationer och tankesmedjor; all viktig mark, strategiska råvarutillgångar, och transportbolag; och industrier för tillverkning av allt från blöjor och mobiltelefoner till bekämpningsmedel och splitterbomber.

De här människorna samverkar över nationsgränserna i olika interna forum och utövar därmed en oändligt mycket större makt än någon politiker, inklusive Obama, Putin och Merkel. De kan styra kapitalflöden och industriproduktion och på så sätt skapa eller strypa

tillväxt i olika regioner. Deras medier har en enorm inverkan på vad människor tycker och tänker och politikerna vet att det påverkar deras möjlighet att bli omvalda.

Det finns myter som befäster elitens rätt: en är att människan är ond och att de starka alltid tar makten. Det är inte sant. Människan som art är ca 200 000 år gammal. Parasitära eliter har funnits i ca 10 000 år. En annan myt är att alla dugliga personer kan avancera upp till det översta skiktet. Det är inte heller sant. Visst, några kommer till och några faller ifrån, men procentuellt sett kommer de underlydande alltid bestå av 99 procent, oberoende av hur dugliga de är.

Eliten har alltid styrt genom ombud, kungar, präster, militärer och tjänstemän. Viktiga ideologiska verktyg har varit religion, nationalism och rasism. I dag har demokratin övertagit religionens roll. Att tvivla på demokratin som allena saliggörande styrelsesätt är lika blasfemiskt som det var att förneka den heliga treenigheten på medeltiden. Men sanningen är ju den att demokratin bara hanterar den marginella makten, under de verkliga makthavarna.

Inom filmen finns det något som kallas Bechdeltestet, som är ett verktyg för att mäta taskig kvinnosyn. Jag skulle vilja ha ett elittest att applicera på alla samhällsfrågor: Varför löser man inte miljöproblemen, trots att tekniken finns för ett globalt paradigmskifte? Varför startar man ständigt nya krig, trots att jordens befolkning vill slippa? Varför används inte medier och internet till folkbildning och högklassig kultur, utan mest till fördumning, hat och hjärntvätt?

Det finns många som försvarar det bestående, medvetet eller omedvetet. Somliga säger att allt bara blir bättre: barnadödlighet, sysselsättning och näringsintag. Men de reflekterar inte över miljökonsekvenserna när allt fler vill leva det västerländska slöseriliv eliten vill sälja till dem. Andra säger att medelklassens del av förmögenheten ökar. Men de reflekterar inte över att det framför allt gäller bostäder, högt belånade i elitens kreditinstitut.

Det är skrämmande att det inte finns en enda ledamot i den svenska riksdagen som gått till val på parollen: Detronisera eliten, All makt åt samhället. Men ännu mer skrämmande är att nästan inga samhällsdebattörer tar upp frågan om eliten. Hårda duster förs mellan folk inom de 99 procenten om feminism, rasism, hbtq-rättigheter, trängselskatter, omskärelse, veganism och andra lovvärda, men helt ofarliga frågor. Jag tror det är dags att höja debatten till rätt nivå. Ska vi rädda världen måste vi sätta eliten på omskolning och ta makten över framtiden.

26 september 2016

Coronaåret 2020

Text och bild: Staffan Castegren

En förändring måste vara möjlig.

Under åren 2015 till 2019 dog i genomsnitt 91 157 personer per år i Sverige. Den preliminära siffran för 2020 är 97 941. Det är en ökning med 6 784. Under hela 2000-talet har siffrorna hållit sig kring 90 000 per år, med en topp 2002 med 95 009 döda. De vanligaste dödsorsakerna är hjärt- och kärlsjukdomar och cancer, som tillsammans står för mer än hälften av alla dödsfall.

Medierna har fortlöpande informerat om dem som dött av Covid 19. Siffran för 2020 landade på drygt 10 000. Den siffran är dock lite missvisande. Att någon har covid, behöver inte betyda att det var dödsorsaken. Om vi tittar på den ökade dödligheten 2020 som alltså var 6 784, är det kanske en rimligare siffra på antalet döda i Covid 19, men även den siffran är osäker eftersom det vi jämför med är ett genomsnittsvärde.

Döden är ju inte bara människans villkor, utan det gäller allt levande på jorden. Det finns dödstal och medellivslängder för alger, ejdrar och elefanter. För människan påverkas siffrorna av levnadsstandard, samhällsklimat och demografi. I Sverige kommer dödstalen öka framöver allt eftersom 40-talets stora barnkullar börjar komma upp i åren. Vi kan alltså ännu inte säkert bedöma hur ”onaturligt” dödstalet för 2020 var.

I USA som har det högsta antalet döda i Corona, dör normalt ca 2,8 miljoner människor per år. För 2020 tror man att den siffran ska överstiga 3 miljoner. Ca 400 000 har registrerats som döda i Covid 19, men den siffran är lika osäker som den svenska, och av samma orsaker. Även i USA dör de allra flesta av hjärt- och cancersjukdomar.

Man kan diskutera rimligheten i de resurser som satsas på just denna dödsorsak. Vi pratar sannolikt om en siffra som ligger mellan 5 och 10 procent av alla döda, och som nästan uteslutande drabbar personer över 70 år med olika bidragande sjukdomar, folk som troligen ändå skulle ha dött inom några år. Om man hade satsat en bråkdel av resurserna på värdiga och professionella äldreboenden skulle fler liv ha räddats och sjukvården blivit mindre belastad.

Vi måste se Coronavirusen som ett tecken på en större sjuka. Att försöka stoppa tecknen, utan att angripa orsakerna är ju rätt enfaldigt. En samlad vetenskap säger att vi håller på att förstöra vår jord. Extremväder, våld och pandemier är tydliga tecken på detta. Men ska vi lyckas vända den utvecklingen krävs det samlade globala insatser.

Politikerna och medierna måste ställa sig i spetsen, men tyvärr har världen fastnat i en lögnbubbla. Det som publiceras i tidningar, teve och sociala medier är ofta skamlöst och genomskinligt lögnaktigt. Det gör att de enstaka kornen av sanning döljs eller misstänkliggörs. Och det är svårt att hitta politiker som kämpar för att rädda världen. De som bereds mest plats i medierna verkar bara vara intresserade av den egna karriären.

Det får inte vara så att Greta är vårt enda hopp (Gud välsigne henne). Rörelsen måste breddas. Vi måste ställa krav på politikerna. Sluta rösta på de partier som bara vill öka hat, krig och ojämlikhet. Skriv till era lokala partidistrikt och säg att de ska lyssna på vetenskapen och rädda världen. Låt Covid 19 bli den väckarklocka vi behöver. En förändring måste vara möjlig.

25 januari 2021

Om kriget i Ukraina

Text och bild: Staffan Castegren

det enda som händer i krig är att fattiga människor dödar varandra

När första världskriget bröt ut flockades Europas medborgare till rekryteringskontoren. Pressen spred lögner både om fiendernas ondska och om det egna landets godhet. Många upplevde kriget som ett äventyr, som ett mandomsprov, som en nationell rening. Detta gick dock över mycket fort. Snart insåg de flesta att det enda som händer i krig är att fattiga människor dödar varandra och att en liten grupp rika människor blir ännu rikare.

Efter 1918 var det folk som sade att det här var kriget som skulle göra slut på alla krig. Men så blev det inte, som vi vet. Men varför fortsätter mänskligheten att kriga? Det är väl rimligt att anta att en överväldigande majoritet av jordens befolkning helst vill slippa det fasansfulla valet att döda eller att dödas. Det enda rätta, då som nu måste vara att kämpa för freden.

Min tro är att kriget som idé växte fram samtidigt som klassamhället för ca 12 000 år sedan. Det vill säga när mänskligheten slog sig på jordbruk och började producera överskott. För det är ju så att om det finns ett överskott, så finns det alltid folk som anser sig ha rätt att

bestämma över det. En elit växte fram som med våld och list tryckte ner majoritetens berättigade missnöje.

Våldet och listen sköttes av soldater och präster vars första uppgift var att kuva det egna folket. Senare kunde man vända sig mot andra grupper av människor och då växte det ledande skiktet med nya funktioner, eliten behövde bland annat konstnärer och historieberättare. Många tidiga bildfriser och texter handlar om mäktiga kungar som dödar och stympar oräkneliga fiendesoldater.

Och så här fortsatte det genom historien. Religionerna avlöste varandra, taktiken på slagfälten och vapnen utvecklades och med tryckkonstens hjälp kunde lögnerna spridas allt effektivare. Men grundidén var densamma: Det var eliten som önskade krigen, inte minst för att befästa sin egen makt. Kanske riktar sig alla krig egentligen i första hand mot det egna folket.

Situationen i dag är sig rätt lik. Religionen är på tillbakagång, men otaliga filmer, som till exempel Star Wars och Sagan om ringen bedriver en skamlös krigshets. Där är alla fiender demoner, men alla som dör på den rätta sidan kan räkna med ett liv efter detta. I dag drar eliten in ofattbara förmögenheter på sin krigsindustri och medierna sprider villigt sina ägares åsikter om krigets oundviklighet.

Putin och den ryska eliten har naturligtvis en odiskutabel skuld till kriget i Ukraina. Men allt måste sättas i en historisk kontext. USA har sedan 1945 bedrivit en oerhört aggressiv utrikespolitik. Landet har i princip varit i krig oavbrutet sedan dess och deras militärbaser är spridda tätt över jordens yta. Men trots alla miljoner som dött i deras krig, tycker i princip alla medier och politiker i väst att det är ett acceptabelt förhållande.

Ryssarna upplever dock detta som ett hot och när nu nätet av Nato-baser dras åt ytterligare växer både deras rädsla och deras motstånd. Aggressivitet väcker alltid aggressivitet. När nu alla västländer okritiskt ställer sig på USA:s sida känner de sig sannolikt alltmer trängda. Krigshetsen i våra medier har ju pågått i månader och nu verkar det svårt ens för de klokaste att tänka sansat.

Sverige har inte skickat vapen till krigförande nation sedan finska vinterkriget. Men nu är det tydligen dags igen. Medierna fylls av så kallade experter som säger att även Sverige är utsatt för krigshot. Och i riksdagen sprider sig populismen som Corona. Alla vill överträffa varandra i hårdförhet. Ingen säger att kejsaren är naken. Mediedrevet har fått opinionen att svänga från alliansfrihet till Nato-anslutning.

Situationen i riksdagen är verkligen häpnadsväckande: Arbetarpartierna anser att arbetarna ska gå ut och döda varandra igen i elitens krig, miljöpartiet tror att krig är bra för miljön, det kristna partiet tycker att bergspredikan bara är skitprat. Det är egentligen bara de blåbruna partierna som är som vanligt, deras grundidé har ju alltid varit att miljardärerna ska få ännu fler miljarder.

Vad var det som startade första världskriget, Agadirkuppen 1911, skotten i Sarajevo? Därom tvista de lärde. Men situationen då är skrämmande lik dagens läge. Den totala aningslösheten, likriktningen, där alla springer åt samma håll, upprustningen, det öronbedövande vapenskramlet i alla medier. Ska Ukraina 2022 bli en ny symbol i historien tillsammans med skotten i Sarajevo 1914 och inmarschen i Polen 1945?

Vi måste säga nej till Rysslands krig, men också till USA:s världsherravälde. Vi måste säga nej till upprustningen överallt i världen. Vi måste få bort kärnvapenhotet. Nej till resursslöseriet och miljöförstöringen, nej till den groteska ojämlikheten. Ska vi lyckas lösa jordklotets akuta problem måste vi fokusera och jobba tillsammans. Vi har faktiskt inte tid med den här skiten.

2 mars 2022

Om Peter Englund och Ukraina

Text och bild: Staffan Castegren

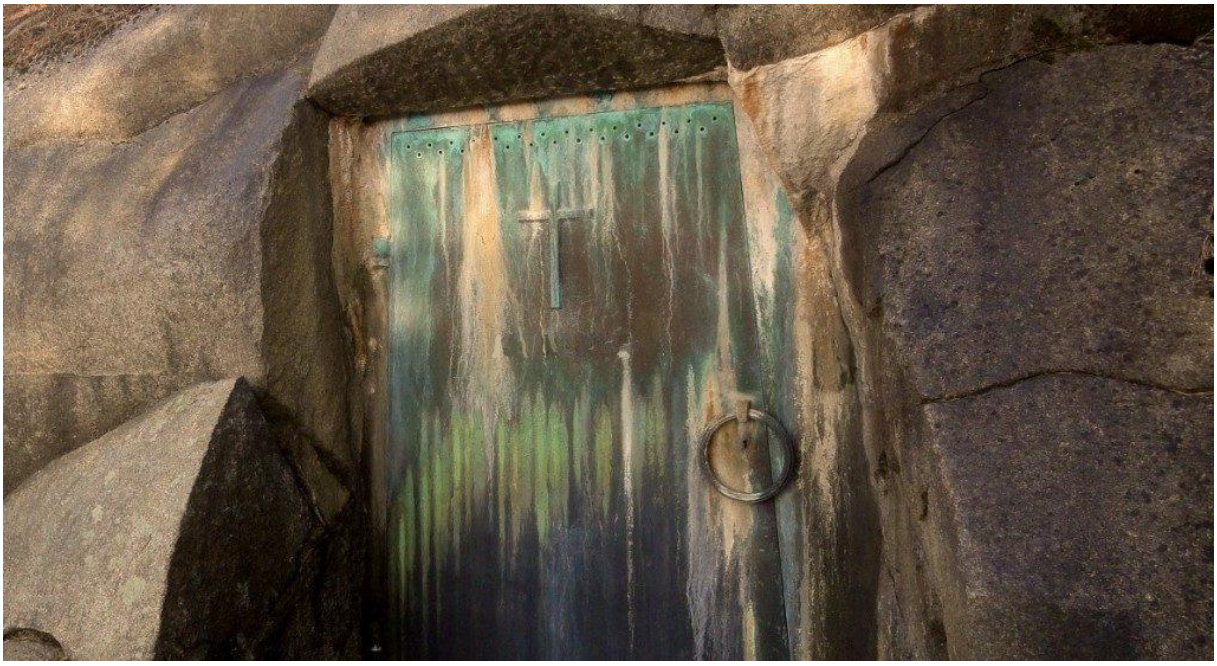

Krig och fred – Liv och död – Det är dags att välja.

Den 13 mars publicerade Peter Englund en artikel i DN Kultur med rubriken: Därför kommer Putin att förlora. Hans text är välskriven, som vanligt, och välstrukturerad och ordet transmogrifiera ingår, som vanligt. Man behöver inte tveka, detta är en Peter Englund-text, läsvärd, rolig och intressant, som vanligt.

Ändå är det något som skaver. Eftersom han är den han är, historikern, akademikern, vetenskapsmannen kommer folk att säga att detta är en vetenskaplig text, oantastlig och objektiv. Men det stämmer inte. Texten han skrivit är en politisk text och den är skriven utifrån en agenda, därför väljer han sina historiska fakta lite för medvetet.

Redan i ingressen hävdar han att Hitlers största misstag var att förklara USA krig 1941. Ett större misstag var naturligtvis invasionen av Sovjet 1941. Där förlorade Tyskland miljontals män, massor av krigsmateriel och, framför allt, hemmafrontens blinda tilltro. USA var ju i realiteten redan med i kriget på de allierades sida med sin starka ekonomi och industri.

I inledningen av artikeln beskriver Englund ett besök i Kabul 1996, med kilometer efter kilometer av ruiner, och han undrar om även de ukrainska städerna ska bli nya namn i listan av sönderbombade platser. Det här är oärlig journalistik. När Sovjet lämnade Afghanistan 1989 var Kabul i princip intakt. Det Englund såg var resultatet av inbördeskrig, till en stor del finansierat av USA.

Sovjets invasion av Afghanistan var ett brott som troligen kostade över en miljon civila dödsoffer. Det kan inte försvaras. Men om man jämför siffrorna med Ukraina blir åtminstone jag lite förvånad. FN beräknar att antalet civila dödsoffer i denna invasion inte överstigit tusen. Vad beror detta på? Är det inkompetens eller hänsyn?

Peter Englund vill förklara det ryska misslyckandet i Ukraina, bland annat med att Ryssland är ett av världens mest ojämlika länder där en liten grupp oligarker äger det mesta. Hur tror han att det är i Ukraina? Även där finns det oligarker. Hur är det i Sverige och övriga västvärlden? Finns det inte en elit som äger i princip allt som är av strategiskt värde?

Rysslands invasion av Ukraina är ett brott och jag borde kanske inte svara Englund, men jag får stark ångest av det enorma vapenskramlet i alla medier, och sanningens totala bankrutt. En majoritet av alla politiker, journalister och historiker verkar tro på mer upprustning och mer krig, men det är som vanligt inte de som ska dö i skyttegravarna.

Medierna har på kort tid fått den svenska opinionen att svänga i Nato-frågan, de har fått hela västvärlden att öka sina vapeninköp och blockerat allt kritiskt tänkande. Ingen diskuterar Putins ursprungliga krigsmål, nämligen att hindra USA från att sätta upp robotbatterier vid Ukrainas östra gräns, ca 45 mil från Moskva.

Peter Englund skriver i stället att väst har tassat så försiktigt runt Putin på grund av sitt olje- och gasberoende. Under 2000-talet har Nato utvidgats österut med elva nya medlemsstater. Är det verkligen att tassa försiktigt? På vilket sätt skulle man varit mindre tassig och mer resolut, enligt Englund? Är det metoden Libyen och Irak han förordar?

När USA brådstörtat lämnade Afghanistan flydde deras marionettpresident med en helikopter fullastad med pengar och skatter som han stulit från sitt folk. Visst är Putin en bandit, men vi måste värja oss mot mediernas förenklingar. Det kan finnas fler banditer än en i världen. Själv oroar jag mig mycket över USA:s groteska militära överlägsenhet.

Jag skulle vilja att världens historiker, akademiker och vetenskapsmän börjar bygget av ett fredsparti snarare än att ansluta sig till krigspartiet. Det krävs ingen examen för att förstå att Natos samlade militärbudget som överstiger tusen miljarder dollar, knappast är gynnsam för miljön och knappast minskar krig, svält eller ojämlikhet. Greta och hennes likar är så jävla ensamma. Det är dags för många många fler att ta ställning mot alla krigsherrar och för jorden.

15 mars 2022

Hur tokiga är makthavarna egentligen?

Text och bild: Staffan Castegren

Varför finns det inte 7,9 miljarder fredsaktivister …

Jag måste skriva om vanvettet som råder i världen, fast jag vet att ingen kommer att bry sig. Yttrandefrihet innebär inte någon rätt att bli hörd, bara rätten att få ropa ut i tomheten. Ändå måste jag skriva. Jag tänker att om 50 år kommer det finnas folk som undrar: Hur jävla tokiga var de på 2020-talet, fanns det ingen som hade något i huvudet? Och då vill jag att de ska hitta alla oss, vi som ropade vår ångest ut i tomheten.

Det finns en lista på Wikipedia över samtliga krig. Man kan lätt konstatera att den inte på långt när är fullständig, men den är deprimerande nog som den är. Den börjar med det trojanska kriget på 1200-talet före Kristus och slutar med Ukrainakriget som pågår just nu. Eftersom alla krig, utan undantag, följer samma mall: fattiga människor dödar varandra för att rika människor ska få fördelar, kan jag fyllas både av sorg för de fattiga och hat mot de rika.

På listan redovisar de 63 krig efter 1945. Vissa av dem minns man bättre än andra: Frankrike mot Vietnam och Algeriet, Falklandskriget, Iran – Irak, Sovjet mot Afghanistan och

Tjetjenien och en del av USA:s alla krig runt vår jord. Det finns dock ingen sammanställning av antalet döda, men vi kan utgå ifrån att det handlar om många miljoner, både soldater och civila, och säkert en miljon ihjälsvultna barn och våldtagna kvinnor, för så har det alltid varit i krig.

Någonting som förvånar mig är att fredsrörelsen är så svag. Vem som helst kan ju inse att mer än 99 % av jordens befolkning förlorar på krig. Även om de inte bor i ett krigförande land kan varubrist och prisstegringar orsaka svår nöd. Varför finns det inte 7,9 miljarder fredsaktivister som står upp och tvingar fram en global nedrustning? Och varför röstar en bred majoritet av våra politiker år efter år för fortsatta anslag till militären?

Det finns två påståenden som används ofta i samband med krig: ”Det första offret i krig är alltid sanningen.” och ”Man kan inte starta krig utan massmedier.” De har nästan blivit plattityder, men det är viktigt att förstå att bägge är sanna. Alla hyggligt bildade människor vet att de är sanna, och eftersom nu journalister och politiker oftast är hyggligt bildade kan man undra varför de gång på gång bortser från denna uppenbara sanning.

I det krig som pågår nu har man enats om vissa grundfakta som inte får betvivlas: 1. Ukraina är ett fritt och demokratiskt land. 2. Rysslands angreppskrig var helt oprovocerat och förs med en grymhet som överträffar alla tidigare krig de senaste 70 åren. 3. Sanktionerna mot Ryssland och det militära stödet till Ukraina har ingenting med världspolitik att göra, utan är bara sympatiåtgärder från den fria världen för det lilla demokratiska landet (1) mot den bestialiska supermakten (2).

Jag tar mig friheten att travestera Émile Zola och ropa: Jag anklagar er, politiker och journalister, för att ni vet om att dessa ovannämnda grundfakta är ren och skär lögn, och att ni ändå spelar med i ett ovärdigt spel som riskerar att utlösa ett världskrig och en kärnvapenkatastrof. Ni vet att ni skulle kunna börja tala besinningens språk, men ni väljer medvetet att låta bli, och jag hoppas innerligt att historien ska döma er för detta.

Ukraina är inte ett demokratiskt land. På alla demokratilistor hamnar Ukraina långt ner. Kriget förs inte mellan två nationella arméer, utan det drar dessutom omkring självständiga militära förband vars politiska agenda är minst sagt oklar. Zelenskyj spelade i en teveserie en folklig politiker som räddade Ukraina. När serien blev en succé erbjöd sig oligarken som ägde tevekanalen att bekosta en valkampanj om Zelenskyj ställde upp i presidentvalet. Han fick över 70 % av rösterna. Men var det personen eller rollfiguren som fick rösterna?

Rysslands krig är liksom alla krig förkastligt och värt vårt fördömande. Det finns inget försonande i det. Det är helt klart att de dödar både soldater och civila, bombar sönder infrastruktur, plundrar och våldtar, men så är det i alla krig. Alla angripare genom historien; svenskar, ryssar, engelsmän, tyskar, kineser och amerikaner har alltid varit fruktade av civilbefolkning. Ryssarna är säkert för jävliga, men att peka ut just dem som värre än andra angripare bidrar bara till krigshetsen.

Sanktionerna mot Ryssland drabbar i princip bara vanligt folk. Oligarkerna vet att de får tillbaka sina pengar och lyxjakter när allt blåst över. Vapenströmmen till Ukraina kan leda till att man beväpnar framtida terrorister, sådant har USA gjort förr. Den amerikanska oljeindustrin vill gärna sälja olja och gas till Europa för dubbla priset. Den oljan ska tas fram genom så kallad fracking, vilket flyttar tillbaka miljökampen minst tio år.

Medierna och politikerna upprepar sina påståenden gång på gång, fast de vet att de inte är sanna, och till slut blir de skrämda av sitt eget vapenskrammel och börjar skrika om upprustning och Nato-medlemskap. Är de nyttiga idioter som aningslöst går USA:s ärenden, eller är de cyniker som Hearst och Pulizer som i princip drog i gång spansk-amerikanska kriget 1898 för att de insåg att krig är bra för lösnummerförsäljningen?

Sverige har varit alliansfritt i över hundra år, Finland sedan andra världskrigets slut. Att bägge länderna nu överväger ett Natomedlemskap, bara på grund av en massiv mediestorm är fullkomligt sanslöst. Man kunde ju tycka att ett sådant viktigt beslut inte får slarvas fram på några månader bara för att tillfredsställa rent populistiska nycker. Lägg frågan på is fram till valet och tillsätt därefter en oberoende kommitté som kan utreda ett medlemskap ur alla aspekter.

Om vi går med i Nato finns ju möjligheten att vi får President Trump som överbefälhavare, amerikanska kärnvapenbaser på svensk mark och att vi blir tvungna att till exempel hjälpa Natomedlemmen Turkiet att jaga kurder. Sverige har en fin tradition av att mäkla fred och skapa trygghet och försoning i världen. Vi ägde en trovärdighet på Dag Hammarskjölds och Olof Palmes tid. Dit borde vi sikta igen.

11 april 2022

Den eskalerande dumheten

Text och bild: Staffan Castegren

De svenska politikerna kämpar för att vinna dumhetstävlingen.

Nu börjar det bli svårt att hänga med i dumheterna. Alla politiker måste profilera sig i sin resoluta tuffhet, somliga mer än andra, Ebba vill skjuta skarpt på demonstranter och fru König Jerlmyr, finansborgarråd i Stockholm, döper om en park utanför ryska ambassaden till Ukrainaparken, Magdalena och Ulf låter sig fotograferas i militära sammanhang och alla vill skicka vapen till stridförande nation.

Ingen verkar tänka längre än till nästa val, men jag kan berätta en hemlighet för dem alla: allt det här kommer att blåsa över. Kriget kommer att ta slut, ryssarna dra sig tillbaka och Nato flytta fram sina positioner ytterligare. Oljan kommer att börja flöda igen och oligarkerna får tillbaka sina fina flygplan och lyxiga båtar, och miljöarbetet förlorar kanske ett år i politisk energi och handlingskraft, ett år som vi faktiskt inte har.

Och här i Sverige kommer vi vakna upp och inse det vi redan visste: att Ukraina inte är fritt och demokratiskt, utan ett land där oligarkerna styr, politiska motståndare fängslas, tidningar stängs ner och militära rövarband drar omkring utan kontroll. Vi kommer sannolikt ha 30 000 ukrainska flyktingar, där många har kontakter med högerpopulistiska krafter där hemma, krafter som vi i väst nu har beväpnat till tänderna.

Nästa terrordåd i Sverige kan mycket väl genomföras med ett av de pansarskott vi skänkte så frikostigt när plötsligt all tankeverksamhet förbjöds i Sveriges riksdag. När alla vapen inte längre behövs för att döda ryssar, kan de ju säljas. Det är vapen för miljarder som samlats på hög av folk i Ukraina som har lite längre framförhållning än politikerna i väst, och kundkontakterna är redan uppbyggda. Ukraina har länge varit ett av de europeiska högerpopulisternas favoritländer.

Vi brukar ju kalla tiden efter 1945 för efterkrigstiden, ett missvisande namn eftersom krig i princip har pågått oavbrutet sedan dess. Det har varit diverse lokala konflikter, men framför allt är det stormakter som plågat små nationer. Det här har politikerna tyckt vara ett normalt förhållande, inget att orda nämnvärt om. Jag kan inte påminna mig att någon tyckte att man skulle byta namn på gatorna, typ Afghanistangränd, Falklandsparken eller Libyentorget.

Men nu säger medier och politiker att Ukraina ligger i närområdet, vilket det inte gör, att det är demokratiskt, vilket det inte är, och att vårt säkerhetsläge radikalt har förändrats, vilket det inte har. Vi måste gå med i Nato, snabbt som attan, innan folk börjar tänka igen. Ett tvåhundraårigt strategiskt tänkande, som varit tydligt och förutsägbart för omvärlden ska nu rivas ner på två månader och vi ska sitta och mysa och känna oss trygga under USA:s kärnvapenparaply.

Men även denna hets kommer att blåsa över, och då kanske vi frågar oss om den här brådskan verkligen var så klok. Vi kommer spela hockey med ryssarna och vilja sälja telefonväxlar och Ikeamöbler. De är lyckligtvis inte lika lättkränkta som vissa andra element i Sverige, men en sak är säker, de kommer inte glömma fru König Jerlmyr och hennes populistiska Urkrainapark. Men vi kan hoppas att någon klok person på stadsbyggnadskontoret dribblar bort hennes dumma namnförslag.

2 maj 2022

Trollfabriken Dagens Nyheter

Text och bild: Staffan Castegren

*Fredens duva är ordentligt nedmyllad i asfalte*n

Jag blir så trött på alla orden som de styrande svänger sig med: Vad är till exempel en trollfabrik? Det är, sägs det, en organisation som via sociala medier sprider desinformation och som vill påverka, manipulera och indoktrinera människor. De styrande har enats om att det är något som bara finns i Ryssland och Kina. Är det verkligen sant? Det låter konstigt att västländerna skulle låta bli att använda ett sådant vapen om det nu är så kraftfullt.

Häromdagen rasslade det in ett stort antal inlägg från helt främmande människor på min Facebooksida. Alla uppmanade mig att köpa Teslas nya kryptovaluta. Man kan misstänka att inläggen styrdes från en central organisation. Kan det möjligen vara en trollfabrik? De vill ju få mig att gå med i något olustigt pyramidspel, genom påverkan, manipulation och indoktrinering. Eller måste det vara politisk påverkan? Okay, samtliga partier i Sverige har en stark närvaro på sociala medier. Är det trollfabriker? Nej, troligen inte det heller.

Det verkar som om det per definition måste vara onda krafter. Men vem bestämmer graden av ondska? Tidningen The Economists har ett demokratiindex, där man listar samtliga länder. De

21 första kallas fulla demokratier, där ligger Sverige på plats 4. Länderna mellan 22 och 74 kallas bristfälliga demokratier, där ligger USA på plats 26. Nästa grupp, mellan 75 och 108 kallas hybridregimer, diktaturer med vissa demokratiska inslag. Där ligger Ukraina på plats 86. Gruppen mellan 109 och 167 kallas auktoritära regimer. Där ligger Ryssland på plats 124.

Om trollfabriker är ondskans instrument, är det väl så att de fulla demokratierna inte har sådant, medan de bristfälliga demokratierna har det i viss utsträckning, hybridregimerna ännu lite mer och de auktoritära regimerna fullt ut, men så låter det inte. I mediebilden är det bara Ryssland och Kina som använder detta ondskefulla vapen.

Men på något sätt har det ändå spridits desinformation och manipulerade fakta om kriget i Ukraina. Det har starkt påverkat de svenska riksdagsledamöterna. Låt oss ta några exempel. Över en natt förvandlades Ukraina från hybridregim till ett fritt och demokratiskt land i medierna. Samtidigt slogs det fast att det ryska anfallskriget var brutalare och hänsynslösare än alla andra krig sedan andra världskriget. Sedan kom man på att vi var allvarligt hotade av ett ryskt militärt angrepp.

Inget av detta är sant. Ukraina är fortfarande ett ofritt land där oligarker styr och fascistiska militära kårer drar omkring. Vi bör naturligtvis inte skicka vapen eller döpa parker efter ett sådant land. Det ryska kriget är brutalt och hänsynslöst, liksom alla krig, till exempel alla USA:s anfallskrig de senaste 70 åren. Vi bör fördöma alla krig med samma kraft. Vi är inte hotade av Ryssland militärt. Det finns varken rim eller reson i ett sådant påstående.

Men var har den här desinformationen kommit ifrån? Finns det västliga trollfabriker i alla fall? Ja på sätt och vis. En bedövande majoritet av alla medier i väst kan sägas vara trollfabriker. De pumpar ut information som är pro väst och anti öst, vare sig informationen är sann eller inte. En tidning som DN som tidigare var för en svensk atombomb och som länge varit för Nato har varje dag spridit desinformation. Varför? Därför att den stöder deras politiska agenda.

Och nu har de lyckats dupera Riksdagen att skicka in en Natoansökan. Det är helt sanslöst att dessa 349 ledamöter tycker att det är demokratiskt att de själva, utan att möta folkets vilja i ett val, kan riva upp en tvåhundraårig alliansfrihet. Och även här smyger desinformationen sig in. Nato kallas hela tiden ”försvarsallians”. Varför då? Nato är en av USA:s militära tentakler och USA är vår tids aggressivaste supermakt. Nato är en angreppsallians, inget annat. Sverige ska naturligtvis inte vara med i en sådan.

Men vad kommer hända nu? Ett värstascenario är ju att det här bara är början. Ryssland lär inte orka mycket mer, men det kan tänkas att USA kommer att använda metoden Libyen och Irak på hela Ryssland och mala ner den lilla civilisation som finns för att sedan stå redo för den stora finalen mot Kina. Den aggressiva utvidgningen av Nato österut, med elva nya medlemmar under 2000-talet (tretton med Finland och Sverige) har ju pekat åt det hållet.

Men det troliga är att Ukrainakriget kommer att ebba ut, som alla andra krig, och att vi återgår till en ny vardag, med ett ytterligare försvagat Ryssland och ett ännu starkare USA. Då hoppas jag att det ska komma en ny generation historiker, som inte sålt sig till krigspartiet, och som på allvar försöker ta reda på vad det var som hände den där konstiga våren 2022 när trollfabrikerna i väst gick på högvarv och Europas politiker totalt tappade tankeförmågan.

20 maj 2022

Dom kommer att döda oss alla

Text och bild: Staffan Castegren

Allting känns så fasansfullt illavarslande

I dag hände mig något märkligt. En man inne i köpcentret Ringen ville ha namnunderskrifter för miljön, men jag fräste åt honom med ett ursinne som jag inte kände igen:
– Det är ingen idé. Dom kommer att döda oss alla!
Sen gick jag vidare. Men mannen tog några steg efter mig:
– Vänta, sa han. Du kan åtminstone skriva på för att stödja oss som inte har gett upp.
Och jag skrev på, för det är inte okay att ge upp. Det är inte tillåtet. Aldrig.

Efteråt funderade jag över det som hände. Det var knappast typiskt mig. Jag växte upp i en borgerlig familj, men blev vänster redan som 15-åring, alltså typ för 60 år sedan. Det var fullkomligt självklart för mig, orättvisorna var så iögonfallande. Jag har demonstrerat, stencilerat, sålt bulletiner, delat ut flygblad, suttit i möten, hållit tal, argumenterat och framför allt varit trogen mina åsikter i alla dessa år, till skillnad från så många av mina gamla kamrater. Så varför fräste jag plötsligt åt denna snälla miljökämpe?

Det måste ju bero på att jag faktiskt är rädd. Det att Sverige plötsligt går med i Nato känns så fasansfullt illavarslande. Politikerna måste veta något som de inte säger, troligen om det här kriget mellan USA och Ryssland. Det har ju varit förebådat länge, och nu är det i gång, fast ännu i förklädnad. De låter skådespelarpresidenten Zelenskyj offra sitt ukrainska folk, och

med hjälp av droger, onda spinndoktorer och vapen från hela västvärlden, få spela sitt livs roll. Alla dessa aktörer skiter blankt i miljön. Världens oligarker, i öst och i väst kommer att driva sin profithunger ända in i den totala förintelsen.

Ändå får man inte ge upp. Jag vet det. Och det handlar inte om ensamma hjältar. De idioterna blir antingen uppköpta eller dödade. Det enda vi har är vår solidaritet. Ska vi rädda världen undan krigets, ojämlikhetens och miljöförstöringens vanvett, måste vi göra det tillsammans. När jag är svag måste någon annan, som i dag, räcka mig handen, liksom jag måste finnas där för mina kamrater när de tvivlar. Vi får inte ge upp, men det är fan så svårt. Är det någon som har ett recept på mod och beslutsamhet och ett motgift mot lögnaktigheten?

2 juni 2022

Fria Ukrainas plats – Så gick det till

Text: Staffan Castegren **Bild:** snodd från Internet

Här har vi politikerna som vet bättre än namnberedningens experter.

I början av maj skrev jag en artikel om Anna König Jerlmyr, och hennes dumma idé om att döpa om en park utanför ryska ambassaden till något Ukrainainriktat. Jag uttalade även en förhoppning att någon klok person i namnberedningen skulle dribbla bort hennes förslag. Men så blev det inte och nu står det en gatuskylt i Mariebergsparken med namnet Fria Ukrainas Plats. Jag undrade hur fasen detta gått till så jag mejlade stadsbyggnadskontoret och bad dem att skicka underlaget till beslutet, och det gjorde de gärna.

Så här gick det till:
Den 11 mars skrev gruppledarna i den styrande majoriteten i ett brev till Namnberedningen att de ville ha frågan utredd snarast möjligt om ett namnbyte utanför ryska ambassaden till något som kunde stödja Ukraina. Undertecknarna var Anna König Jerlmyr (m) Jan Jönsson (L) Erik Slottner (Kd) Daniel Helldén (Mp) samt Karin Ernlund (C). Den 8 april skrev Namnberedningen ett underlag som belyste reglerna för namnsättning och som försökte tala politikerna till rätta.

De började med att berätta för politikerna vilka som sitter i Namnberedningen: ”Ledamöterna i namnberedningen utgörs av personer med särskild kunskap inom bland annat namnforskning, språkhistoria, språkvård, historia, Stockholmskunskap, arkitektur och arkivkunskap.” Sedan berättade de om de namn som politikerna ville ändra Gjörwellsgatan, Mariebergsparken och Wivalliusgatan och varför de bör få behålla sina namn.

Sedan beskrev de principerna för namnsättning, bland annat att så kallade memorialnamn inte bör användas förrän tidigast efter fem år sedan personen dött eller händelsen inträffat. Detta är regler som tillämpas i hela landet och som också harmoniserar med ett FN-beslut. Hela frågan om namngivning regleras av Kulturmiljölagen. Namnberedningen skrev också att

namnsättning är en olämplig metod att skapa opinion i ett pågående skeende. Risken finns att börjar man med namnändringar kan det snart leda till nya namnändringar i framtida konflikter. De rekommenderar i stället konstverk ute i den offentliga miljön.

Deras rekommendation är synnerligen tydlig och lättläst:

1) Att ändra namn på befintlig gata är inte lämpligt.
2) Memorialnamn, enligt inkomna förslag, är inte lämpligt.
3) Namnsättning i ett pågående skeende är inte lämpligt.

Hela skrivelsen är en uppläxning av politikerna som för 20 år sedan skulle avgjort frågan. Men vår tids politiker bryr sig inte om annat än sin kortsiktiga medieflirt och sin erbarmliga populism. Därför körde de över dem som har en expertkunskap i de här frågorna som politikerna inte är i närheten av, och nu ska vi i eviga tider ha Fria Ukrainas Plats bland våra gatunamn. Men någonstans har jag en aning om att framtiden kommer att göra det namnet svårsmält för medborgarna, och då kan vi ju påminna oss vilka vi har att tacka för beslutet.

16 oktober 2022

Starta ett finsk/svenskt fredsinitiativ

Text och bild: Staffan Castegren

En söndersliten fredsduva bland fimpar och engångsskräp, en bild av vår tid.

Om Nato – En kort historik

Efter andra världskrigets slut försämrades hastigt relationerna mellan Sovjet och västmakterna. Ryssarna ville fortsätta samarbetet mellan stormakterna som man gjort under kriget, men redan 1946 sa Winston Churchill att man skulle dra ner en järnridå mot Sovjetunionen för att hejda dess inflytande och kommunismens spridning.

24 augusti 1949 skapades Nato (North atlantic treaty organisation). Alliansen bestod av 12 länder: USA, Belgien, Danmark, Frankrike, Island, Italien, Kanada, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal och Storbritannien. Den sades vara en försvarsallians mot hotet från Sovjet. Natos förste generalsekreterare sa att organisationens mål var att ”hålla Sovjetunionen ute, amerikanerna inne och tyskarna nere”.

Redan 1952 anslöt sig Grekland och Turkiet till alliansen. Samtidigt ansåg man att de av västmakterna ockuperade delarna av Tyskland var otillräckligt skyddade. Detta ledde till att Västtyskland erkändes som suverän stat och fick inträde i Nato 1955. Efter Francos död sökte och fick även Spanien inträde 1982.

I och med Berlinmurens fall 1989, samt Warzawapaktens och Sovjetunionens kollaps 1991 hade det kalla kriget till sist tagit slut. Här kunde ett stort steg mot fred och nedrustning ha tagits. Nato hade kunnat upplösas och världens kärnvapenarsenal skrotas. Ryssland och USA förde långtgående förhandlingar i dessa frågor i början av 1990-talet.

Men det blev inte så. Trots uttryckliga löften från USA att inte utvidga Nato mot öster blev Polen, Tjeckien och Ungern fullvärdiga Natomedlemmar 1999, och Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Rumänien, Slovakien och Slovenien likaså 2004. Därefter blev Albanien och Kroatien medlemmar 2009, samt Montenegro 2017 och Nordmakedonien 2020.

Om de sju stater som nu önskar eller söker medlemskap vinner inträde ökar Natos inringning av Ryssland ytterligare. De staterna är Bosnien-Hercegovina, Georgien, Azerbajdzjan, Kosovo, Ukraina, Sverige och Finland. Att i detta läge kalla Nato för en försvarsallians blir orimligt. Det är en angreppsallians mot Ryssland, och möjligen i förlängningen mot Kina.

Man måste se dagens situation som ett långsiktigt krig mellan USA och Ryssland där USA använder Nato som vapen. Kriget kunde ha brutit ut på flera ställen, men till slut blev det Ukraina som blev smärtgränsen för Ryssland. Att låta USA bygga militärbaser i Ukraina, mindre än 50 mil från Moskva, var för mycket. Därför blev det krig, och Ukrainas skådespelarpresident tvekade inte att offra sitt folk för att få spela sitt livs roll.

Demokratiindex

Tidningen The Economist publicerar varje år ett demokratiindex där man bedömer världens nationer utifrån 60 olika kriterier, till exempel fria val, yttrande- och pressfrihet, grad av korruption, tilltro till myndigheter, upplevelse av frihet och så vidare. Efter sammanräkning får varje land en siffra mellan 0 och 10.

De länder som ligger mellan 8,01 och 10 kallas fullvärdiga demokratier. 2022 hamnade endast 21 länder i den gruppen. Norge ligger först med index 9,75, Sverige ligger 4. Samtliga nordiska länder hör dit, men även Kanada, Nya Zeeland, Japan och Costa Rica.

De länder som hamnar mellan 6,01 och 8 kallas demokratier med anmärkningar. I den gruppen hamnar 53 länder, Frankrike på plats 22, USA på plats 26, Polen på plats 51 och sist Montenegro på plats 74, precis på gränsen till nästa grupp.

De länder som hamnar mellan 4,01 och 6 kallas hybridregimer, det vill säga diktaturer med vissa demokratiska inslag. Dit räknas 34 länder, bland andra Ukraina på plats 86, Turkiet på plats 103 och sist i den gruppen Mauretanien på plats 108.

Sista gruppen kallas auktoritära regimer, det vill säga rena diktaturer. Det är deprimerande nog den största gruppen. Dit räknas 59 länder, bland andra Ryssland på plats 124, Azerbajdzjan på plats 141, Saudiarabien på plats 152 och sist Afghanistan på plats 167 med ett demokratiindex på 0,32.

Det finns kritiker som har invändningar mot vissa placeringar på den här listan, men i huvudsak anses den tämligen rättvisande. Om man tittar på Natoländerna utifrån denna gruppindelning finner man att demokratiindexet i den så kallade försvarsalliansen inte är så där vansinnigt högt.

Av Natos nuvarande 30 medlemsstater, är endast 8 fullvärdiga demokratier, 21 är demokratier med anmärkningar varav Nordmakedonien och Montenegro ligger sist i den gruppen, på gränsen till hybrid. En stat, (Turkiet) ligger på plats 103 bland hybridregimerna, farligt nära de rena diktaturerna.

Om man tittar vidare på de 7 stater som önskar eller söker medlemskap är 2 fullvärdiga demokratier (Sverige och Finland), 3 hybridregimer och 1 auktoritär (Azerbajdzjan, som till och med har sämre placering än Ryssland.) Kosovo är inte erkänt av FN och finns därför inte på demokratiindexlistan, men skulle sannolikt hamna någonstans i slutet bland demokratierna med anmärkningar.

Sverige och Finland måste välja en ny väg

Man får väl säga att det är märkligt att svenska och finska politiker anser det klokt att ingå i en allians med Nordmakedonien, Montenegro, och Turkiet, och inom en snar framtid kanske även med Georgien, Ukraina och Azerbajdzjan. Det är också egendomligt att de vill ge upp sin alliansfrihet och låta sig styras av USA, den överlägset starkaste och aggressivaste militärmakten i vår tid, det enda landet som har miitärbaser spridda över hela jordklotet, och som snart kanske får Donald Trump som president och överbefälhavare.

Hur kunde detta ske utan att några politiker eller medier opponerade sig? Hur kan två fullvärdiga demokratier samtidigt låta sina parlament egenmäktigt fatta ett så viktigt beslut utan att låta folket yttra sig? De kan ju inte gärna tro att Ryssland plötsligt ska gå till anfall, Ryssland som har problem nog med Ukraina. Har de blivit skrämda av sitt eget och mediernas vapenskrammel, eller är det någon annan som viskat något hemskt i deras öron?

Diktaturen Turkiet har givit Sverige och Finland en chans att välja en annan väg, att dra tillbaka sina Natoansökningar, och i stället söka nya allianser. Vi borde försöka samla de andra fullvärdiga demokratierna, men även världens mindre nationer i ett globalt initiativ för fred. Ett fullskaligt krig mellan USA och Ryssland med brinnande oljekällor och kärnvapen på drift måste stoppas till varje pris. Fred måste vara det bästa för en förkrossande majoritet av jordens befolkning.

De nordiska länderna har en tradition av fredlig humanism. Vi skulle kunna komma dit igen. Det verkar kanske svårt i Sverige med den nuvarande regeringen, men det skulle egentligen bara behövas att Liberalerna vände åter till sina gamla värderingar och lämnade det blåbruna blocket att ruva över sitt hat och sina järnrör. Jag vet att det är en utopisk tanke, men med miljöproblemen hängande över oss har vi inte tid med krig. Alla goda krafter måste samlas för att lösa de stora problemen.

7 november 2022

Den gemensamma lögnen

Text och bild: Staffan Castegren

Vi måste föra sossarna bort från den marknadsliberala högerpolitiken

Längst inne är vi människor genetiskt kodade att samarbeta. Vi söker enighet och samförstånd. Det är en väldigt trevlig egenskap och den har givit oss stor evolutionär fördel genom tidsåldrarna. Men vi har en annan egenskap också, vi har förmågan att luras, att ljuga, att manipulera andra människor. Den är kanske inte lika trevlig, men den har också varit nyttig på sitt sätt, den rymmer ju mycket intelligens, kreativitet, humor och allmän fiffighet.

Denna dualism är samtidigt människans välsignelse och förbannelse. Visst är vi starka när vi enas kring en klok och sann tanke, men ju mer samhället skiktades genom åren, desto oftare blev tankarna kloka och sanna bara för den ledande gruppen. Men människans behov av enighet och samförstånd var så starkt att man gav upp sanningen och i stället enades kring den gemensamma lögnen.

I ett historiskt perspektiv är det inte svårt att förstå. Det förflutna är fullt av omänskliga lögner: slaveri, feodalism, betungande skatter, ständiga krig, barnarbete, kvinnoförtryck främlingshat och livsfientlig religion. Men hur är det i dag? Har vi äntligen befriats från alla lögner? Är allt det vi tror på sant och riktigt? Som du förstår är det en retorisk fråga. Historien tog inte slut i förrgår. Det skiktade samhälle vi haft i tiotusen år finns fortfarande kvar.

Låt oss därför titta på de gemensamma tankarna. En av de största är: Vi lever i en demokrati. Är detta sant? Demokrati betyder att vi kan byta ut dem som bestämmer över oss. Tre viktiga beslutsfattare i allas våra liv är arbetsgivaren, banken och hyresvärden. Dem kan vi inte byta ut. Vad vi tänker och känner påverkas i mycket hög grad av medierna, både nyhetsmedier och filmer och teveserier. Vad som framförs där kan vi inte påverka.

De politiska partierna styrs av sina medlemmar. I slutet av 70-talet hade de tillsammans ca 1,5 miljoner medlemmar. I dag har de knappt 250 000. Det betyder att 2,5 % av Sveriges befolkning bestämmer vilka vi har rätt att rösta på. Och då har de vanliga medlemmarna rätt lite att säga till om. Gissningsvis finns det ledande grupper inom de 8 partierna på tillsammans ca 5 000 personer, dvs en halv promille av befolkningen. Det är de som styr den politiska agendan.

Det är lätt att se att ett sådant system är sårbart. Den här lilla gruppen människor utsätts för en massiv påverkan av olika intressegrupper, genom medierna, och genom spinndoktorer och influencers, vars hela uppdrag består i att få politiker att ändra uppfattning i frågor som är viktiga för uppdragsgivarna. Det här har lett till en allt större enighet mellan partierna i vissa grundläggande frågor. En enighet de inte alltid delar med de människor som röstade på dem.

Privatiseringen och underleverantörssystemet i allt fler av våra samhällsfunktioner är en sådan fråga där politikerna har låg förändringsbenägenhet. Detta trots att alla vet att skola, vård, kommunikationer, apotek, snöröjning och mycket mer blivit dyrare och sämre. Den plötsliga Natoansökan är ett annat exempel. Riksdagen var för och folket emot, men den dåvarande minoritetsledaren, Magdalena Andersson fattade ändå beslutet att ansöka.

Sedan dess har opinionen svängt, framför allt genom det enorma och ensidiga mediedrevet om kriget i Ukraina. Politikerna, medierna, militärerna, rustningsindustrin, ja kort sagt det ledande skiktet i samhället och världen, har bestämt en uppsättning påståenden som vi, det fogliga folket, ska enas kring: Ukraina är demokratiskt, Ryssland är ensam ansvarigt, USA är fredligt, Nato är en försvarsorganisation, fred skapas genom att skicka mera vapen, neutralitet är omöjligt.

Även dessa lögner har de lyckats med. Vårt behov av samförstånd är så stort att den gemensamma lögnen nästan alltid lyckas som metod. Det finns så många frågor: Varför löser de inte miljöproblemen? Varför är elen så dyr? Varför går datorer och mobiler sönder inom 18 månader? Varför behåller man rut- och rotbidrag, men skär i socialbidragen? Inga politiker rör dessa frågor. De lindas bara in i nya ulliga moln av osanning.

Vad göra? Utopiskt, samla ihop 10 000 pers och infiltrera s, v, c, och mp (och kanske l) och föra partierna bort från den marknadsliberala högerpolitiken och ingjuta ekonomiskt, socialt och miljömässigt ansvar. För egen del: prata med folk och skriva en och annan artikel som högst får 50 läsare. Men jag önskar verkligen av hela mitt hjärta att flera människor öppnar sina ögon och börjar genomskåda den gemensamma lögnen.

1 mars 2023

Vad ska man rösta på i EU-valet?

Text och bild: Staffan Castegren

Det är som att politikerna bär sina paroller som masker.

Så är det val igen och aldrig förr har jag känt en sån osäkerhet. ”Använd din röst, annars kommer andra att använda din tystnad”, säger folk som jag respekterar. Men när jag ser alla korkade valaffischer ute på stan undrar jag om det gör någon skillnad att rösta eller inte.

Det parti jag ska rösta på måste ha en övergripande vilja att alltid göra det som är bäst för vanligt folk (det vill säga vi, de nittio procenten). Det innebär att föra ett aktivt arbete inom de tre livsavgörande frågorna; fred och nedrustning, jämlikhet och miljön.

EU-parlamentariker har en lön som för dem till de tio procenten. De flesta är dessutom politiska broilers med begränsad kunskap om samhället på folklig nivå. Att få dem att fatta beslut för de nittio procenten och mot sig själva lär bli svårt.

När det gäller fred och nedrustning är samtliga svenska partier överens. De tycker att det är bra att vanligt folk betalar för vår upprustning och för alla de vapen som vi skänker till ena parten i kriget mellan de två diktaturerna Ryssland och Ukraina.

Alla partier tycker att jämlikhet är dåligt. De är överens om skattesänkningspolitiken som varit en monumental överföring av tillgångar från samhället till ett litet fåtal groteskt rika personer och familjer (den där enda procenten).

Miljö pratar alla om, men det fattas inga verkliga beslut. Krig och motorvägar är dåligt för miljön, men det bryr sig ingen om. Att subventionera flyget men inte tåget är dåligt. Att motarbeta sol- och vindkraft är dåligt. Vågar V och MP utmana näringslivet på allvar?

Valaffischerna

Huvudparollen för S är ”Gör något stort”. På bilden sitter Magdalena med Ukrainas flagga på kavajslaget. Hon svek folkviljan och sitt eget parti och tvingade in oss i Nato. Hon fortsätter att elda på något som kan bli ett världskrig. Hur stort är det?

”Mitt Europa bygger murar”, skriker SD. På samma sätt som nazistpartiet i Tyskland använde judarna för att lura folk, använder SD islamister och gängkriminella. De populistiska metoderna känns igen, och slutmålet är knappast ett demokratiskt Europa.

M är ganska spretiga i sin propaganda. Mer kärnkraft. grundlagsskyddad aborträtt och tryggade europeiska gränser. Kärnkraften är ju deras miljölinje, aborträtten kanske kan dra in några kvinnoröster, och sen lite invandrarskräck på detta. En framgångsrik mix?

V lovar klimat, välfärd och framtidstro. Men hur ska det gå till? Att stödja upprustning är att försämra miljön. Och kommer de våga kräva tillbaka välfärden från riskkapitalisterna? Jag tvivlar på deras politiska mod, och då spricker det även med framtidstron.

”Håll gränsen”, säger C, mot byråkrater, klimatförnekare och Putin. Att Annie Lööf höll gränsen mot nazisterna och vägrade gå med i Tidöavtalet ska hon ha beröm för. Men vad kommer de göra i Bryssel, mer än kräva ökat lantbruksstöd?

MP håller upp tre ord: Klimatet, modet, havet. Tre bra och viktiga ord. Men för mig har MP problem med sin trovärdighet. De går i koalition med i stort sett vem som helst och gör då saker som är dåliga för miljön. Kanske är det just modet som saknas.

KD:s paroll är nog den vagaste av alla: ”Gränser & Frihet”. Vad betyder det? Gränser för vissa och frihet åt andra? Eftersom alla vet att KD inte är kristet, utan ett mörkblått högerparti, kan man ju fantisera lite hur man vill. Tanken svindlar.

L, till sist, använder en poetisk ingång: ”Europeisk polis eller gängparadis?” och ”Fossilfritt stål eller kinesiskt kol?” Jag tycker ju att de glömmer ett, kanske mer relevant grötrim: Liberalt samvete eller nazistiskt samarbete. Tidö lär bli L:s Poltava.

Så vad blir svaret?

Hur bortskämd kan man vara? Här har jag åtta partier att välja på och inget passar. Jag har aldrig missat att rösta, men nu känns det ovanligt dystert. Det är som att politikerna bär sina paroller som masker. Men det är så mycket mer som gör det svårt att välja.

Ett problem är den här nya kadern av politiker vi fått. De är högavlönade och självsäkra. De vet att de aldrig kommer att få en bajonett i magen, men de fortsätter att förlänga kriget i Ukraina, där vanligt folk dödar och dör och vanliga kvinnor blir våldtagna.

De står långt under den verkliga eliten, men vet med sig att de står över oss vanliga. Trots sin höga lön är de alltid beredda att sno åt sig lite extra genom att fiffla med dubbelt boende. De tycker sig vara värda sina privilegier.

De flyger kors och tvärs och somliga har taxikvitton på hundratusentals kronor. Åtstramningar och miljöhänsyn gäller bara den lilla människan, de där vanliga nittio procenten. Politikerna behöver inte bry sig. Det räcker att de pratar om miljön.

Om det vore så att blankröster räknades separat som ett politiskt ställningstagande skulle jag rösta blankt, men jag vill inte sorteras bland de ogiltiga rösterna. Antingen kryssar jag Pär Holmgren i MP eller också blir det V. Jag bestämmer mig på valdagen.

23 maj 2024

Fullskalig likriktning

Text och bild: Staffan Castegren

De svenska politikerna bär på ett tungt ansvar

Politiker och journalister i Sverige verkar ha drabbats av en fullskalig fundamentalism. Den påminner om Sovjet på 30-talet, USA på 50-talet och delar av den islamska världen i vår tid. Det handlar om ett slags bokstavstroende. Om man inte använder exakt rätt formuleringar misstänks man för att hysa avvikande åsikter, och det är inte tillåtet.

Man måste till exempel alltid säga Rysslands fullskaliga invasion. Att försöka diskutera orden fullskalig och invasion är förbjudet. Man måste också alltid säga Putins Ryssland och Ukrainas kamp för Europas frihet. Man kan också säga att Trump givit den regelbaserad världsordning en törn, och att vi måste göra vår hemläxa, och öka upprustningen.

Som alltid i fundamentalistiska skeden är all historisk analys strängeligen förbjuden. Kriget i Ukraina började 2022 med Putins oprovocerade angrepp. Så är det, punkt och slut. Vad som hände 1991, 2005 och 2014 får inte diskuteras. Därför känner jag mig här och nu tvungen att spalta upp några händelser i historien som ger en vidare förståelse.

***

1. På femton-, sexton- och sjuttonhundratalen växte Europas ekonomiska överlägsenhet. Handeln med kryddor, slavar, tobak, socker med mera skapade väldiga förmögenheter som senare investerades i industrin, vilket ytterligare ökade västvärldens dominans.

2. På artonhundratalet började industri och samfärdsmedel drivas med fossila bränslen. Det gav ett energiöverskott långt över vad det samtida jordklotet kunde leverera. Men inledde också den epok av miljöförstöring som vi fortfarande lever i.

3. Stål, järnvägar och rustning expanderade kraftigt. Det gav utslag, till exempel i det amerikanska inbördeskriget och i fransk-tyska kriget där industriell överlägsenhet gav segern åt respektive nordsidan och Tyskland.

4. Den enorma upprustningen därefter gjorde första världskriget oundvikligt. Den kapitalistiska mekaniken fordrar ständig tillväxt. När all världens länders militära förråd var fullproppade, ja då krävde rustningsindustrin helt enkelt ett krig.

5. Andra världskriget startade i princip av samma orsak. Upprustning är ju en överföring av pengar från skattebetalarna till vapentillverkarna. För att folk ska gå med på detta krävs lydiga medier och en formidabel fiende, som till exempel Hitler.

6. Efter kriget kunde man ha börjat rusta ner, men det ville ju inte rustningsindustrin. Därför gjorde man Sovjet, den gamla allierade, till den nya fienden. Churchill myntade begreppet järnridån, medierna hakade på och 1949 bildades Nato.

7. Det kalla kriget och de ständiga fysiska krigen, från Korea, Vietnam och framåt höll vapenfabrikerna i gång. Eisenhower varnade för det militärindustriella komplexet, men han hade inte makt nog att bryta upp det odemokratiska förbundet mellan industrin och Pentagon.

8. Natos fiende, Sovjetunionen, upplöstes 1991. Nu öppnade sig en ny möjlighet att skrota kärnvapnen och rusta ner, vilket verkade rimligt i ljuset av den nya miljömedvetenheten. Men ännu en gång fattades det beslut i onåbara rum, och rustningen fortsatte.

9. Resultatet blev att Nato, mot givna löften, utvidgades med 14 nya medlemmar österut vilket ökade inringningen av Ryssland ytterligare. När det sen blev tal om att även Ukraina skulle bli medlem nådde man en smärtgräns för Ryssland.

10. Vid Kubakrisen 1962 satte USA ner foten med västvärldens fulla stöd, och förbjöd Sovjet att bygga robotbaser på Kuba. Om Ukraina går med i Nato kommer USA kunna bygga militärbaser mindre än 50 mil från Moskva, typ avståndet mellan Stockholm och Göteborg.

***

De här tio punkterna är sådant som varje bildad människa känner till. De har också stor betydelse för att förstå vad som händer i världen i dag. USA är militärt överlägset varje tänkbar fiende, och ännu mer om man räknar med deras allierade i Nato och Anzus. USA är också det land som har militärbaser över hela världen och som varit inblandat i nästan alla krig sedan 1945.

Ekonomiskt kan Brik-länderna (Brasilien, Ryssland, Indien och Kina) på sikt göra dem rangen stridig, särskilt om de så kallade N-11 länderna (Bangladesh, Egypten, Indonesien, Iran, Mexiko, Nigeria, Pakistan, Filippinerna, Sydkorea, Turkiet och Vietnam) ansluter sig. Men om den ekonomiska kampen övergår i krig lär mänskligheten knappast överleva.

När det gäller informationskapaciteten är USA också överlägset, framför allt inom det egna landet och i Europa. Demoniseringen av Putin och Ryssland sprids ständigt i västmedierna, liksom påståendet om det akuta krigshotet. Om man följer pengarna är det lätt att förstå vem som tjänar på den panikartade upprustningen. Alla Nato-länder är förpliktade att köpa en viss mängd vapen från USA.

Ändå har våra stora medier och samtliga riksdagspartier fullskaligt stoppat huvudet i sanden och mässar samstämmigt samma mantra: Mer vapen till Ukraina, det vill säga mer pengar till rustningsindustrin. Hittills har Sverige stöttat Ukraina med ca 70 miljarder kronor. Nu talar politikerna om att fördubbla den summan.

Det är lätt att se att svenska folket skulle kunna ha större glädje av 140 miljarder kronor – i skolan, vården och infrastrukturen, snarare än att kasta bort pengarna i ett krig som inte kan vinnas, utan som till sist ändå måste avslutas genom fredsförhandlingar. Ändå propagerar inget av våra åtta riksdagspartier för fred, bara för mer död, mer bomber, mer miljöförstöring.

Jag säger att kriget i Ukraina inte kan vinnas, men det kan eskaleras, mycket snabbt, bortom allt förnuft. Västvärldens ledare spelar ett spel som kan leda till världskrig. De måste sluta göda kriget och ställa starka krav på Ryssland och Ukraina om eld upphör och fredssamtal. Dödandet och förstörelsen måste få ett slut.

Det sitter 359 personer i Sveriges riksdag och det verkar som om alla tycker exakt likadant. Det är deprimerande. Så var det inte förr. Finns det ingen som tycker att vi måste avsäga oss tanken om den västerländska dominansen, sluta med fossila bränslen och sätta nosring på rustningsindustrin. Eisenhower var ingen farlig kommunist. Det finns faktiskt ett militärindustriellt komplex.

Ryssland och Ukraina är två diktaturer. Krig är inte ett bra sätt att få dem att bättra sig. Börja lira hockey med dem i stället. Bjud in dem till de vanliga konferenserna och diskutera uppbyggnad, miljö- och fredsfrågor. Den här krigshetsen har tagit mycket kraft från miljöarbetet. Nästa gäst i Riksdagen borde vara Greta Thunberg snarare än Volodymyr Zelenskyj.

7 mars 2025

Följ pengarna

Text och bild: Staffan Castegren

I väntan på en fullskalig invasion?

Den tionde december flög det ett antal drönare över gränsen mellan Ukraina och Polen. Lyckligtvis fanns det stridsflygplan beredda, både från polska flygvapnet och från andra Natoländer, så inga människor kom till skada. Endast några bilar och ett hus träffades av nedfallande delar.

Omedelbart ryckte en enig kår av politiker och journalister, i Sverige och Europa, ut och kunde med säkerhet säga att det var Ryssland som avsiktligt skickat dessa drönare. De hade lite problem med motivet, men de enades om att ryssarna ville testa Nato, för att se om de kunde skicka drönare längre in i Polen.

Som vanligt är det förbjudet att ifrågasätta, eller att ställa sig frågan, är detta rimligt? Fast jag har ju lärt mig att man vid deckargåtor, eller vid politiska eller militära skeenden ska använda en speciell analysmetod: Följ pengarna!

Första frågan blir då, vad tjänar Ryssland på att bomba Polen och att testa Nato? Det är sannerligen inte lätt att svara på. Risken att råka i krig med hela Nato kan väl knappast vara något att stå efter. Möjligen skulle några ryska rustningsoligarker bli ännu mer förmögna, men till priset av hur många döda ryssar?

Däremot gick vår lille statsminister ut, bara några dagar efter drönarincidenten, och lovade Ukraina ytterligare ett antal miljarder svenska skattekronor. Där blir det intressant. Den ukrainska militären har väl ingen större brist på havererade ryska drönare. Att skicka in ett antal över den polska gränsen vore en smal sak, som goda kolleger varnar de naturligtvis det polska flygvapnet, och se: omedelbart rasar miljarderna in. Följ pengarna!

Här framkommer också det finurliga med proxykrig. De svenska rustningsoligarkerna bli ännu mer förmögna, vilket de också förväntar sig, och statsministern, ställer gärna upp, eftersom han inte behöver befara några politiska problem med stupade svenska soldater. Och medierna rycker mangrant ut och sprider bilden av den ryska provokationen, och som vanligt vill de visa att de är pålitliga och använder minst en gång i varje artikel mantrat, ”den fullskaliga ryska invasionen”.

I september 2022 var det någon som sprängde de ryska gasledningarna i Östersjön. Här fick medierna stora problem, några försökte säga att det var ryssarna som gjort det, men när det blev för orimligt la de ner hela frågan. Till slut skrev Wall Street Journal att det var ukrainare som utfört dådet efter beslut av ett gäng fulla ukrainska militärer och affärsmän.

Om man följer pengarna kan ju detta låta rimligt; stryp de ryska inkomsterna från gasleveranserna till Europa. Men frågan är om Ukraina hade de tekniska resurserna att utföra ett så omfattande sabotage. Europa hade haft en god ekonomisk utveckling, till stor del tack vare den billiga ryska gasen. De skulle inte hjälpt Ukraina med den operationen. Men på andra sidan Atlanten satt de folk som hellre skulle vilja sälja amerikanska, frackade, dyrare petroleumprodukter till Europa och som hade tillgång till kommandosoldater med stor erfarenhet av hemliga militära insatser. Följ pengarna!

Jag har frågat mig förut, och jag frågar mig igen: Finns det inte en enda politiker i den svenska riksdagen som vågar ifrågasätta den officiella bilden av det ryska hotet och som kan tala för fred och nedrustning, och finns det inte en enda journalist i de stora medierna som vågar riskera jobbet och skriva det allt fler har börjat förstå: Vi är blåsta, vi är lurade, det är dags att börja tänka igen. Vi kan alltid börja med att följa pengarna.

15 september 2025